

Krenili smo!

V današnjem času hitrega tehniškega razvoja in poudarjenih težnjah človeka po materialnem ugodju — kar samo po sebi sicer ni slabo — izgublamo bolj kot kdaj koli v preteklosti potrebno sozvočje oziroma ravnovesje v človekovi osebnosti. Občutek za lepo, plemenito, ki ti ga daje umetniško doživetje, pesem, glasba, lepa knjiga, slikarjeva podoba itn, morejo ohraniti in obogatiti še posebno mladega človeka in ga zavreči v škodljivi skrajnosti. Omogočajo mu tisto življenjsko in ustvarjalno razmerje, ki je še posebno za našo samoupravno socialistično družbo nujno in hkrati pogoj za še bolj humane, bolj človeške in hkrati še bolj ustvarjalne odnose.

Glasbena mladina sodi med gibanja, ki jim je cilj prav takšno razmerje in takšno ravnovesje. Svoje delo razvija med mladino v šolah in povsod tam, kjer pričakuje ugoden vpliv in razumevanje. Pri nas v Sloveniji je prišlo do organizirane zasnove razmeroma pozno. Drugod po svetu (v Belgiji, Franciji, Nemčiji, Kanadi, Madžarski, Čehoslovaški in na Poljskem) delujejo takšne organizacije že eno, dve desetletji in povzročajo prave renesanse v vrednotenju glasbene umetnosti in umetnosti nasploh; sprožile so gibanje, za katerega se mladina z veseljem opredeljuje in to tem bolj, ker so njegovi idejni snovatelji prilagajajo današnjemu času, razmeram v posamezni državi. Tudi pri nas v Jugoslaviji se je gibanje že pred leti dodobra zadržalo v Srbiji in na Hrvaškem in kaže že v dosedanem delu vidne in vzpodbudne uspehe.

Glasbena mladina Slovenije, t. j. njen organizirani začetek, pomeni nastanek tistega člena v verigi sorodnih združenj doma in po svetu, ki smo ga doslej pogrešali.

Cepprav je nastala pozno, se je rodila v razmerah, ko so nekatere organizacije (v Ljubljani, Mariboru in še kje) s svojim delom in izkušnjami zagotavljale možnost razširitve na vso Slovenijo in ko je kulturno politično razpoloženje zagotovilo možnosti takšnega kvalitativno novega dejanja. Upam in prepričan sem, da se bomo s potrebno zavzetostjo in aktivnostjo uspešno priključili gibanju, ki ga predstavlja Glasbena mladina Jugoslavije (organizirana po posameznih republikah) in preko nje z Mednarodno federacijo

glasbene mladine (Fédération Internationale des Jeunesses Musicales).

Glasbena mladina Slovenije je predvsem družbena skupnost oziroma gibanje, katerega osnovni namen je nuditi mlademu človeku preko glasbene umetnosti svet višjih vrednosti in mu s tem dati možnost, da se (ob drugih sorodnih družbenih faktorjih) razvije v osveščeno humano osebnost, na kakršni se oblikuje naša samoupravna socialistična družba.

Prvi koraki, ki jih je storila Glasbena mladina Slovenije, in ki so njuno bolj organizacijske kot vsebinske narave, so naleželi na dober odmev. Potrjujejo namreč dejstvo, da so naši glasbeni pedagogi, prosvetni in drugi kulturni delavci pripravljene popeljati to gibanje v smeri čim večjega osveščanja in humaniziranja naše mladine. Še več, v programu Glasbene mladine Slovenije vidijo tisto dopolnilo v vzgojnih naporih, ki vsaj zaenkrat ni bilo prisotno v potrebni meri oziroma pomeni tisti nujno potrebni protitež ostalim pojačanim vplivom na mladino (šund najrazličnejše vrste in oblike), ki zaskrbnjuje, če beležimo zadnja leta. Med najvažnejšimi didaktično pedagoškimi težnjami na eni strani in kulturno-političnimi na drugi je že prav nujnost vzpostavitve pravega razmerja, t. j. oblikovanje celovite mlade človekove osebnosti. To pomeni, da kaže pri delu nenehno usklajevati želje in potrebe mladega človeka, ki se zaradi hitrega spreminjanja okolja, življenjskih razmer, njegove starosti, poklice v nenehno drugačijo.

Za konec besedo, dve sami mladini: vam in za vas smo se pripravljene posvetiti bolj in bolj organizirano kot doslej. Vaša je organizacija in vaši bodo uspehi. Sprejmite jo zato kot nekaj, kar bo uspešno živelo in delovalo predvsem z vašo pomočjo in vašo dobro voljo. Samo tedaj, če boste v vsebini dela in osnovnih težnjah Glasbene mladine Slovenije začutili resno in nezamenljivo komponento vašega zorenja, bo njeno gibanje našlo prava tla in hkrati opravičilo za svoj obstoj in delovanje.

MILOŠ POLJANSEK

glasbena mladina

glasilo
glasbene mladine slovenije

Informativna številka maj 1970

Izdal in založil Glavni odbor Glasbene mladine Slovenije. — Ureja uredniški odbor: Janez Höfler (odgovorni urednik), Anfon Janežič, Primož Kuret. Tehnični urednik: France Anžel. — Naslov uredništva: Ljubljana, Dalmatinova 4/II, tel. 310-033. Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. — Izhaja šestkrat na šolsko leto. Cena 0,80 din

iz vsebine

m. stibilj

**človek
in glasba**

m. gabrijelčič

**zapisi iz
pripravljalnega
časa**

c. budkovič

giuseppe tartini

l. bernstein

**glasba —
magični svet**

beseda uredništva

Izdaja glasila je bila naloga, ki si jo je že takoj v začetku zadal pripravljajni odbor za ustanovitev Glasbene mladine Slovenije. Uresničitev te naloge je sedaj pred nami. Zavedamo se, da je vsak začetek težak in da nobeno delo ni že takoj tako uspešno, kakor po nekaj izkušnjah. Vseeno pa smo tega svojega izdelka veseli, saj smo vanj vložili dovolj prizadevanja. Upamo, da to ni bilo zaman.

Iskreno prosimo, da nam vsi, ki jim je naš časopis pri srcu in ki žele iz tega glasila živo, aktualno in vredno občilo, sporoče svoje ocene, dopolnitve in morebitne predloge za izboljšavo. Prav tako prosimo za sodelovanje bodisi v smislu samostojnih prispevkov, bodisi s področja poročil, zlasti o delu osnovnih skupnosti Glasbene mladine in glasbenih šol izven večjih slovenskih središč.

Ta naš časopis smo zasnovali tako, da bi ustrezal različnim zahtevam našega gibanja in tudi širše kulturne javnosti. Da bi vestno poročal o delu, uspehih in neuspehih Glasbene mladine Slovenije in njenih osnovnih skupnosti, da bi zajel tudi druga prizadevanja pri glasbenem delu z mladimi in za mlade, da bi pri tem segal tudi preko meje osnovnih nalog našega gibanja in se uveljavil kot posredovalec in komentator širšega glasbenega in kulturnega življenja pri nas in v svetu.

Ob koncu še besedo. Našemu časopisu smo dali naslov »Glasbena mladina«. Za sedaj se nam je zdel najboljša rešitev. Če se bo pojavila kakšna boljša, jo bomo z veseljem upoštevali.

iz statuta glasbene mladine slovenije

Naloge Glasbene mladine Slovenije so:

- da med mladino v najširšem smislu budi in razvija smisel in ljubezen do glasbe, do drugih umetnosti in kulture s tem, da ji omogoči čim več neposrednega stika z umetniškimi stvaritvami in umetniki;
- da omogoča mladini, da ne glede na razvitost okolja, v katerem živi, čim bolje spozna kulturne dosežke tako naših kakor drugih narodov;
- da med mladimi ljudmi razvija njihove lastne umetniške kriterije;
- da prispeva k temu, da postanejo dobre umetniške storitve last naših narodov;
- da omogoča mladini s pomočjo umetnosti iskati in uresničevati svoja umetniška doživetja, srečanja in prijateljstva.

Da bi uresničila svoje družbene naloge, Glasbena mladina Slovenije nenehno:

- spodbuja vse vrste aktivnosti gibanja in prispeva k intenzivnejšemu širjenju umetnosti in kulture med mladino,
- skrbi za izmenjavo izkušenj članov gibanja in njegovih organizacij s tem, da pospešuje razvoj mladih umetnikov in ljubiteljev umetnosti,
- podpira in spodbuja aktivno muziciranje svojih pripadnikov ali aktivno vključevanje mladih ljudi v druge umetniške panoge,
- organizira, vzpodbuja in podpira srečanja, tekmovanja, festivale in druge vrste umetniških manifestacij mladih ter pripravlja druge akcije, katerih smoter je širjenje kulture in umetnosti med mladimi,
- razvija sodelovanje z družbenimi in ustreznimi strokovnimi organizacijami, ki imajo podobne cilje.

človek in glasba

V prepletanju sodobnega razvoja človeške družbe opazamo neverjetno velike spremembe pri tolmačenju kvalitet, ki so do zadnjega časa predstavljale utrjene vrednosti takorekoč izven vsakega dvoma. Nove vrednosti ne delujejo več kot nujna sestavina človekove osebnosti in preko nje tudi družbe, saj jim manjka človeškosti, katera se zdi današnjemu tehničnemu mišljenju nepotrebna, čeprav dan na dan in vedno bolj opazamo slabe posledice tega primanjkljaja.

Kar si danes želimo, je ohranitev človeka z vsemi, brez izjeme vsemi zarodki njegove osebnosti in ustvarjanje ne samo pogojev za razvoj, temveč tudi resnični razvoj njegove duhovne zmogljivosti. Če rečemo ustvarjanje, je to prav gotovo najbolj primeren izraz, saj je težnja k temu končnemu cilju brez dvoma najčistejši ustvarjalni akt, kajti človeškosti res ne najdemo v naravi stvari in živih bitij.

Pri takih prizadevanjih pa se izkaže pomembnost delovanja, ki ga sicer imenujemo kultura, kar pa samo na sebi ni prav nič drugega, kot vsakokratni rezultat naprezanja za uveljavitev duhovnih kvalitet našega bivanja. Kultura ne predstavlja nikakršnega stanja, kultura je življenjsko pogojena in je zato pravzaprav nenehna akcija in dandanes bolj in bolj nujnost človekove celovitosti, kolikor naj bi ne bil ta naš človek zgolj antena za sprejemanje z elektronskimi možgani pripravljenih in le na konzumni učinek prirejenih pozivov.

Glasbena kultura ima brez dvoma pomembno mesto v okviru reševanja takih nalog in takega stremljenja, saj je muzikalno izražanje večkrat odmev najbolj bistre duhovne ustvarjalnosti; zelo daleč se lahko izmika prvinskim izhodiščem biološkega dojemanja in prav nič ni presenetljivo, da je bila glasba ne samo na primitivni stopnji človeškega razvoja vedno bližje božanstvu kot pa ljudem. Ko pri subjektivnem dojemanju izraža najbolj skrite odtenke čustvenosti, pa je po drugi strani glasba v svoji intelektualno tehnični zasnovi, kjer so vsi elementi v medsebojni smiselni odvisnosti, kjer je vse vzrok in posledica ali pa odstop od vzroka in posledice, zelo blizu že sodobnemu, še bolj pa tudi bodočemu intelektualističnemu in tehničnemu obravnavanju in usmerjanju celotnega dogajanja naše in bodoče stvarnosti. Lahko povemo še več: v svojem zavzemanju časovnosti in s svojim ritmičnim utripom je glasba tudi abstrakcija nečesa živega, nečesa, kar je venomer prisotno v našem življenju in čigar želje, hotenja in optimizem daleč prerasča vse, kar si lahko izmisli tehnična domiselnost. Tistega, ki pozna glasbeno umetnost v vseh njenih odtenkih nič ne čudijo včasih prav nenavadni učinki pri njenem dojemanju.

Zato so naloge glasbenih ustvarjalcev in poustvarjalcev dosti širše zasnovane, kot to izgleda na prvi pogled. Praktično namreč ni črte, ki bi kakorkoli omejevala vplivno področje glasbene umetnosti in je pri tem tudi značilno, da je vpliv vedno praviloma pozitiven, saj so v zgodovini propadli vsi poskusi kakršnega koli namenskega prevrednotenja te vse in le navidezno nič izražajoče umetnosti.

Zato je dobra glasba lahko — kar ne sme nihče pozabiti — zelo pomemben činitelj našega življenja, našega dela in tudi naših načrtov za prihodnost. Ne v najmanjši meri je glasba danes in v bodoče izraz naše duhovne moči in odgovornosti: če smo sposobni človeka približati veselju, moramo biti tudi duhovno tako močni, da veselje približamo človeštvu. To sta dve vzporedni poti, ki ju moramo hoditi in nadvse pomembno bi bilo za nas, če bi nam kdajkoli v času in kjerkoli v prostoru uspela njuna združitev.

MILAN STIBILJ

Letos praznujemo dvestoto obletnico Beethovnovoga rojstva. Najbrž se je že ves svet ob tej obletnici na kakšen način spomnil tega velikega človeka, ki mu novejšje obdobje človeške družbe toliko dolguje. Vsakdo pa lahko različno in po svoje pojmuje s tem povezane dolžnosti in obveznosti — od pripravljanja zaključnih, Beethovnu posvečenih koncertov, pa do prirejanja znanstvenih glasbenozgodovinskih in muzikoloških psvetovanj o vprašanih iz njegovega življenja in dela. O Beethovnu je bilo v svetu in pri nas že mnogo napisanega. Zdi se nam že skoraj nemogoče, da bi s persom odkrili in povedali kaj novega, kar še ni bilo nikoli izrečeno ali zapisano. In ko smo razmišljali, kaj bi v prvi številki najbolj dostojno počastilo to obletnico, smo prišli do prepričanja, da je najbolje, da nam spregovori kar Beethoven sam. Izbrali smo enega najbolj znamenitih odlomkov iz njegovih zabeleženih pogovorov, in sicer na vprašanje, kako veliki mojster ustvarja in kakšni so njegovi občutki pri tem umetniškem procesu.

»...Preden zapišem kakšno glasbeno misel, jo nosim v sebi precej časa, čisto dolgo, dolgo. Glede tega se lahko zanesem na svoj spomin in sem gotov, da neke teme, ki jo zajamem v glavi, ne bom pozabil celo leta zatem. Spremenim mnoge stvari, druge opustim in poskušam spet in spet, dokler nisem z njimi popolnoma zadovoljen; nato začnem pri sebi obdelovati skladbo v vsej njeni širini in ožini, v njeni visočini in globini, in dokler se ne zavem tega, kaj pravzaprav hočem narediti, me misel nikoli ne zapusti. Raste in se razvija, čujem in vidim njeno podobo pred seboj z vseh kotov, kakor da bi bila ulita. Ostaja samo še to opravilo, da jo zapišem, to pa je delo, ki ne traja dolgo, toda odvisno je od zunanjih okoliščin in razpoložljivega časa, saj pogosto ustvarjam po več skladb obenem — čeravno sem vedno gotov, da ne bom nikoli zamešal ene z drugo. Lahko me vprašate, kje dobivam svoje ideje. Na to ne morem odgovoriti z nikakršno gotovostjo. Prihajajo brez ukaza, zavedno ali nezavedno. Lahko jih zajamem z rokami, na prostem, ko se sprehajam po gozdu, v tišini noči, v zgodnjem jutru. V spodbah takšnih razpoloženj, ki jih pesniki kujejo v besede, pretvarjam te besede v tone, ki mi zvane, buče in besnijo, dokler se končno ne pojavijo pred menoj v obliki not.«

Pri nas je že vrsto let krožila misel o drugem poskusu oživitve organizacije, ki naj povezuje dve pomembni strani v kulturno gibanje: glasbeno umetnost in eno najboljše plasti družbe — mladino.

Namen tega prispevka ni razmišljanje ali razčlenjevanje omenjene vezi, niti ne iskanje odgovora na vprašanja, ki se porajajo ob soočenju mladega rodu z glasbeno umetnostjo. V nekaj suhih stavkih naj bi članek pokazal, kako so potekale priprave za ustanovitev GMS.

Novi člani strokovnega odbora za glasbo pri predsedstvu Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije smo od predhodnikov podedovali neizvedeno nalogo — pomagati pri ustanovitvi omenjenega gibanja. Prvi razgovor, ki je prinesel še novih spodbud, je bil 15. septembra. Na njem so sodelovali: predstavniki ZKPOS, Glasbena mladina Jugoslavije, obeh slovenskih osnovnih skupnosti (Glasbena mladina Ljubljana in Maribor) ter nekateri predstavniki glasbenih šol.

Povzemimo nekatere sklepe tega razgovora:

— glasbena mladina, pravilneje, umetniška mladina (ker bi takšno gibanje moralo vključevati ne samo glasbo, temveč vsa področja umetnosti in kulture) je ob enem gibanje in organizacija z vzgojnimi nameni;

— vanjo je potrebno vključiti dejavnost poklicnih glasbenih ustanov, umetniških ansamblov in posameznih umetnikov, ljubiteljskih skupin ter drugih organizacij in ustanov, ki delujejo na področju umetnosti, kulture in vzgoje;

— za slovenski prostor bo nujno iskati posebne oblike dela;

— program dela naj zajame želje vseh plasti mladine;

— za neposredno ustanovitev GMS naj skrbi pripravljalni odbor.

Od septembrskega razgovora do decembrskega ustanovnega občnega zbora so se izvršili številni delovni sestanki; omenimo dva pomembna: seja kulturno-prosvetnega zbora skupščine SRS 26. novembra 1969 ter posvet pripravljalnega odbora s predstavniki glasbenih šol, ustanov in organizacij 17. novembra 1969.

Praden je skupščinski kulturno-prosvetni zbor obravnaval osnutek dela bodoče Glasbene mladine Slovenije, so potekali razgovori v skupščinskih odborih. Smisel tako obsežnih priprav je bil seznaniti in pritegniti širok krog udeležencev — kulturnih in političnih dejavnikov v razpravi o pomenu in oblikah dela GMS. Obrazložitev in pretres gradiva o bodoči dejavnosti GMS je bila v poslanskih klopeh

zapis iz priprav- ljalnega časa

ugodno sprejeta, dobila pristanek in podporo za tako obliko organizacije, kakršno bodo potrdili udeleženci ustanovnega občnega zbora.

Sirši posvet (generalka za ustanovitev GMS) je predstavil javnosti prehojene poti razmišljanja in graditve ter ugotovitve pripravljalnega odbora. Posebno pozornost so vzbudile bogate možnosti sodelovanja glasbenih in kulturnih ter družbenopolitičnih ustanov ter organizacij pri delu Glasbene mladine Slovenije. Na posvetovanju se je prvič pojavil osnutek statuta Glasbene mladine Slovenije, ki sta ga pripravila svetovalca ZKPOS in je bil deležen vrste pripomb in popravkov.

Preberimo iz zapisnika, kako je predsednik ZKPOS tov. Ivo Tavčar orisal namen posveta: »...namen današnjega sestanka je, da pred pripravljeno in zamišljeno ustanovitvijo organizacije Glasbene mladine Slovenije izmenjamo mnenja o ustanovitvi sami, o nalogah in pravih GMS in o tem, kar je še potrebno, da bo ustanovna skupščina dobro pripravljena in da bi organizacija že ob rojstvu naletela na dovolj širok odmev v slovenski javnosti, skratka, da bi takrat GMS resnično polno zaživela in ne bi bila zgolj mrtvorojeno dete.«

Značilna je naslednja predsednikova misel: »Vsi čutimo potrebo, da se poplavi raznovrstne glasbe na Slovenskem, ki je včasih dvomljive vrednosti — če ni sama sebi celo protivredna — zoperstavi nekaj tehtnejšega, smotrnejšega, predvsem nekaj vrednejšega.«

V nadaljevanju je opozoril na družbeno moralno in politično podporo ustanovitvi, ki »jo je dala tudi republiška skupščina, kulturno-prosvetni zbor, saj sam pred-

sednik tega zbora goji simpatije do te nastajajoče tvorbe in je tudi pripravljen neposredno sodelovati v njenem vodstvu. Taka osebna povezava je za GMS v tem trenutku dokaz posebnega zaupanja in ji bo dala še več veljave v slovenski javnosti.«

Tudi glede finančnih temeljev so imele izrečene predsednikove besede trdno podlago. Poglejmo še na takratne tekoče akcije, ki jih je bilo potrebno izvršiti do ustanovitve:

— prošnja Skladu za pospeševanje kulturnih dejavnosti SRS za dodelitev finančnih sredstev;

— prošnja istemu skladu za sredstva, da bi GMS formirala lastni godalni ansambel;

— v načrtu je bila tudi ustanovitev mladinskega zbora ali spojitve npr. s študentskim zborom APZ!

— izbor gradiva za ustanovni občni zbor, ki se je izoblikovalo v naslednjih referatih članov pripravljalnega odbora: M. Gabrijelčič: Uvodno poročilo, C. Budkovič: Ob ustanovitvi GMS — sociološki pogled, P. Kalan: Glasbena mladina in šolstvo, A. Lajovic: Glasbena mladina Jugoslavije in njeno delovanje, J. Höfler: Oblike dela GMS — skica.

V sprejetih sklepih posveta zasledimo še:

— usmerjanje dela GMS v odročne kraje SRS, kjer je glasbeno življenje na splošno nerazgibano ali ga sploh ni;

— posebna skrb za Slovence v zamejstvu;

— organiziranje predavanj, šolskih ur in povezovanje z glasbenimi šolami, klubi in društvi;

— pritegnitev predstavnikov zainteresiranih ustanov k intenzivnejšemu sodelovanju;

— oblikovanje glasila s članki in komentarji o vseh oblikah glasbenega življenja pri nas in drugod;

— ustanovitev lastne diskoteke in fonoteke.

Zapisati moramo, da so bile do ustanovnega občnega zbora uresničene vse zastavljene naloge, da je sam ustanovni akt potekel v vzdušju odprtega dogovarjanja prisotnih, da je že številčnost in prisotnost uglednih osebnosti glasbenega, kulturnega in političnega življenja iz središča in vseh večjih krajev Slovenije odražala pripravljenost sodelovanja vseh vzgibov slovenskega glasbenega in kulturnega življenja.

12. december 1969 bo ostal v kroniki slovenskih kulturnih dogodkov tem očitnejši, kolikor razsežnejše in smiselno bo dejansko poslanstvo Glasbene mladine Slovenije.

M. GABRIJELČIČ

**dosedanje
akcije
glasbene
mladine
slovenije**

Ko sta Glavni odbor in tajništvo Glasbene mladine Slovenije ob svoji ustanovitvi in na sejah kovala načrte za delo v prihodnje, sta se zavedala marsikaterih dejstev, ki jih kaže trenutni položaj v našem glasbenem življenju, posebej v pripravljanju glasbenih prireditev za mladino. Predvsem to, da novoustanovljena vserepubliška Glasbena mladina Slovenije ne prihaja na popolnoma prazno področje, temveč, da obstaja že od prej nekaj posameznih, seveda nepovezanih dejavnikov, ki imajo v skrbi nekatere naloge, ki si jih je med drugimi zadala tudi GMS. Že nekaj let delujeta osnovni skupnosti v Ljubljani in Mariboru, ki imata tudi v tem letu svoj program in svoj proračun. Razen Maribora in Ljubljane obstoje še nekateri kraji, ki posebej skrbijo za mladinske koncerte — med temi zlasti Celje in Koper. Dalje moramo omeniti nekatere republiške glasbene ustanove, ki v svoj program vključujejo tudi mladinske abonmaje — v Ljubljani Opera SNG in Slovenska filharmonija. Posredovanje posebej

za mladino izoblikovanih koncertnih sporedov je bila tudi naloga prireditvene poslovalnice Festival Ljubljana, ki je pri tem segla tudi v odročne kraje naše republike. Precej tu naštetih delovnih programov je teklo po starih smernicah še v tem, drugem polletju šolskega leta 1969-1970, zato bi bilo s strani GMS nesmiselno, da za sedaj kakorkoli posega v to tekoče delo. Pač pa se je izkazalo, da lahko Glavni odbor GMS iztekajoče se šolsko leto koristno uporabi za to, da poskusi s nekaterimi manifestacijami, prouči njihovo uspeh in si s tem nabere nekaj novih dragocenih izkušenj. V okviru tako zadanih nalog je Glavni odbor GMS izpeljal naslednje akcije: koncert belgijskega mladinskega ansambla Ons dorado v Ljubljani, sodelovanje pri programu proslav ob 200-letnici Tartarijeve smrti v Kopru in Piranu ter gostovanje solistov in kitarskega ansambla glasbene šole Franca Šturma iz Ljubljane v Sloveniji in Gradcu.

giuseppe tartini (1692 -1770)

nekaj podob iz njegovega življenja ob dvestoletnici njegove smrti

Tako si je umetnik 19. stoletja predstavljal Tartinijeve sanje, ko mu je pektenšček igral sonato »Vražji trilček«

Piran — malo, starinsko, obmorsko mesto je kraj, v katerem se je rodil in preživel zgodnjo mladost eden izmed najpomembnejših violinskih virtuozov 18. stoletja, kompozist in glasbeni znanstvenik Giuseppe Tartini. Njegov oče je živel kot trgovec dalj časa v Piranu, sicer pa v Firencah, kjer je bil rojen. Poročil se je s Katarino Zangrando, ki je izhajala iz zelo stare piranske družine slovanške krvi.

Giuseppe Tartini je bil četrtorojenec izmed šestih bratov in treh sestra. Družina je uživala ugled, imela je zemljo in vile, izmed kateholicov je najljepša v Strunjanu. Tam je Giuseppe preživil svoj mladost. Prvo vzgojo je dobil pri patrih filipinih v Piranu, nato pa v kolegiju »dei patri Scolopi delle scuole pie di Capodistria«, torej v Kopru. Očetovi želji, da bi postal duhovnik, se je odločno uprl. Posredovati je moral koprski škof, ki ga je nato poslal študirat v Padovo. Opustil je študij teologije in literature ter si izbral juridično fakulteto, ki je ni nikoli dovršil.

Prve napatke iz violine je dobil v piranski Akademiji »Virtuosi«, v zavodu za literarno, znanstveno, filozofsko in glasbeno izobraževanje. Več glasbenih zgodovinarjev ugotavlja, da je prejemal prvi glasbeni pouk v koprskem kolegiju, nekdo pa pristavlja, da je kazal za pouk violine posebno strast. Okoli njegovega študija v Padovi krožijo razne legende, ki imajo namen ustvariti iz njegovega resnega dela senzacionalno ozračje. Pišejo, da je bil Tartini besen sabljač, prepirljivec, ropar neke deklice pri škofu padovanskem, da so mu starši odrekli vsako finančno pomoč, da se je moral po preganjanju zateči v samostan Assisi, kjer je ostal pozabljen od vseh, celo od žene, s katero se je bil tajno poročil. Kdo ne pozna anekdote o Tartinijevih sanjah o hudici, ki mu je igral ob vzglavju?

V resnici je začel z vsakdanjim študijem violine, brž ko je pretrgal stike s starši, ob prihodu v Padovo pa se je v glavnem ukvarjal z mečevanjem. Čim bolj pa je vadil violino, tem bolj mu je primankovalo časa za šport. Tudi bajka o tajni ženitvi je pojasnjevala. Poročil se je z Elisabetto Premazzone v

cerkvi bosonogih Karmeličanov v Padovi — prisoten je bil skoraj ves kler stolnice. Z ženjo ni imel otrok.

Prvi javni nastop v doževi palači v Benetkah je spravlil v zadrego samega Veracinija, njegovega sodobnika in odličnega violinskega virtuosa. Tartini je na doževu željo, naj nekaj zaigra, parafraziral melodije, ki jih je pred njim izvajal Veracini. Z 22 letom je odkril posebne fizikalne kombinacije tonov, v 36 letu je odprl v Padovi svojo violinsko šolo, ki je zaslovela po vsej Evropi in obstaja še danes. Studiral je vlogo violinskega loka, ga podaljšal in z debelejšimi strunami izboljšal intenziteto in čistočo tona. Letu 1721 je bil imenovan za prvega violinista orkestra S. Antonio v Padovi. Tedaj je začel koncertirati po Italiji — Milano, Livorno, Bologna, Napoli, Palermo. Več beneških plemičev je izpopolnjevalo pri njem tehniko violinske igre, tudi sam je učil v Benetkah in se ob tej priliki srečal z znamenitim italijanskim violinistom in kompozistom Antonijem Vivaldijem. Sodeloval je pri slovesnostih ob priliki poroke cesarja in cesarice v Pragi.

Toda praško okolje mu ni ugajalo. Kmalu se je vrnil v Padovo, kjer je živel z manjšimi presledki vse življenje. Svoje znanje je poglobljal v bogati padovanski univerzitetni knjižnici; proučeval je filozofske in matematične probleme, poučeval, komponiral in goreče debatiral. Tu si je priboril naslov »ma-

estro delle nazione«. V zadnjih letih se močno trudil, da bi vključil glasbo v metrijo, aritmetiko in astronomijo. Proučiti pojasniti je hotel Pitagorove in Platonove nauke. O tem je napisal cele zvezke, ki so ohranjeni v piranskem muzeju in so žive priče duha, ki si ni mogel privoščiti nobenega počitka.

Po vrnitvi s Češkega so prihajala vabila iz Londona, Pariza in celo iz Rusije. Obiskal je samo Rim. Na turneje ni odhajal, največ zaradi pogoste boleznine svoje žene. Tudi njegovo zdravje se je začelo rahljati. Umrl je zaradi zastrupitve na nogi.

Število Tartinijevih kompozicij še vedno ni dokončno znano: Mislijo, da je skomponiral nad 200 violinskih sonat in 200 koncertov.

Največ slave mu je prinesla Sonata št. 35 v g-molu, imenovana »Vražji trilček«. Legenda pravi, da jo je komponiral v sanjah, ko mu je vrag sedel ob vzglavju in igral glasbo nadčloveške lepote. Toda ko se je zbudil, je z zaman poskušal obnoviti in je moral začeti znova.

Anekdota o Tartinijevih sanjah, v kateri ta veliki mojster napoveduje »vražjega violinista« Nicolója Paganinija, odkriva nedosegljivost idealnega navdiha, ki ga nosi umetnik v sebi, h kateremu pa v svojem uresnitvenem delu največkrat zaman stremi.

C. BUDKOVIČ

Primerek Tartinijevega podpisa

Na ustanovnem občnem zboru je bil 12. decembra 1969 izvoljen naslednji glavni odbor Glasbene mladine Slovenije: Miloš Poljanšek (predsednik), Janez Bitenc (podpredsednik), Vera Clemente — Tolmin, Cveta Hladnik — Brežice, Janez Höfler (tajnik) — Ljubljana, Klavdij Koloini — Ajdovščina, Primož Lorenz — Ljubljana, Tea Marn — Novo mesto, Janko Pribošič — Jesenice, Ivan Šček — Koper, Peter Škrjanec — Radovljica, Ciril Vertačnik — Celje, Ladislav Vöröš (kooptiran na drugi seji GO) — Murska Sobota, Franc Zupančič — Črnomelj.

Delegirani predstavniki: Slovenska filharmonija v Ljubljani, Opera in balet SNG v Ljubljani, RTV Ljubljana, PP Festival v Ljubljani, Zavod za šolstvo SR Slovenije, Republiška konferenca ZMS, Društvo slovenskih skladateljev, Društvo glasbenih umetnikov Slovenije, Društvo glasbenih pedagogov Slovenije, Skupnost glasbenih šol Slovenije, Akademija za glasbo v Ljubljani, osnovna skupnost GMS Ljubljana in osnovna skupnost GMS Maribor.

stran glasbene mladine

od ustanovitve do konca šolskega leta

Delo Glasbene mladine Slovenije je po ustanovnem občnem zboru v začetku decembra že steklo. Zato so do seje glavnega odbora v februarju člani sekretariata že lahko povedali nekaj konkretnjšega v zvezi z delovanjem gibanja. Prvikrat so lahko na seji

glavnega odbora spregovoriti o storjenem tudi predstavniki nekaterih slovenskih glasbenih ustanov, ki bodo morale biti tesno povezane z vsem delovanjem Glasbene mladine Slovenije, saj so pri svojih prizadevanjih za mlado občinstvo poklicane k sodelovanju.

Na seji glavnega odbora GMS so člani sprejeli okvirni program dela do 1. oktobra 1970. Delo bo temeljilo na delu osnovnih skupnosti po slovenskih krajih, kriterij za izbiro središč je obstoj srednjega šolstva po teh krajih. Program dela, ki ga ima glavni odbor, za osnovne skupnosti ni nujen, ampak priporočljiv, saj brez ustrezne koordinacije programov delo gibanja ne pride do polnega izraza. Zato imajo v programu dela osnovne skupnosti svoje naloge, ko morajo skrbeti za konkretno uresničitev programa glavnega odbora, se finančno udeleževati realizacije in po svojih možnostih skrbeti za lastni področni program. Glavni odbor pa v odnosu do osnovnih skupnosti koordinira svojo dejavnost na področju cele Slovenije, daje sugestije, nasvete in seznanja osnovne skupnosti z vsemi mi možnimi oblikami sodelovanja. Strokovno in tehnično pomaga osnovnim skupnostim pri realizaciji lastnega programa glavnega odbora in pri realizaciji področnih programov osnovnih skupnosti. Prav tako upošteva glavni odbor GMS tudi dosedanje dejavnike na glasbenem področju po posameznih krajih.

Pri organizaciji dela Glasbene mladine Slovenije igra odločilno vlogo mreža osnovnih skupnosti. Do 1. oktobra bodo ustanovljene osnovne skupnosti po krajih, kjer so za to primerne razmere. Upoštevali bodo tudi kraje, kjer lahko organizacija s podobnim programom dela prevzame delo osnovne skupnosti.

naš podlistek

Slovitega ameriškega skladatelja in dirigenta Leonarda Bernsteina najbrž ni treba posebej predstavljati. Živa nam je njegova podoba s televizijskih zaslonov, ko nam pripravi uro čudovitega srečanja z glasbo — ne z glasbo kot suhoparno, z letnicami in drugimi podatki nasičeno snovjo, temveč z živo in privlačno umetnostjo, ki nam more nuditi pisan preplet raznovrstnih razpoloženj in zamaknjenj. Za naš podlistek smo v nadaljevanjih pripravili uvod v njegovo knjžico THE JOY OF MUSICAL (Veselje v glasbi). Tu nam ta duhoviti in živahni glasbenik niza vrsto iskrih misli o bistvu glasbene umetnosti, za katerega pravzaprav ugotavlja, da je nekaj nedoločenega in neoprijemljivega, celo mističnega in magičnega. Z njim se lahko strinjamo ali ne — res je, da skorajda ne zaupa sodobni psihološki znanosti — toda občudujemo lahko njegovo zavzetost in žar do glasbe kot čiste umetnosti. Sestavek je pisan razmeroma zahtevno, vendar ga dajemo vsem, ki imajo voljo poglobiti se v nevsakdanji Bernsteinov miselni svet.

Kolikor nazaj se spominjam, vem, da sem se vedno pogovarjal o glasbi — s prijatelji, kolegi, učitelji, študenti in s čisto preprostimi ljudmi. Toda zadnjih nekaj let sem o tem začel govoriti javno in se tako povezal tudi z vrsto ljudi, ki imajo dober namen, so pa na splošno zasmehovani, ker si poskušajo razložiti enkratni primer človekove reakcije na organizirani zvok. To je skoraj podobno

poskusu, da bi si razložili kakšno od samovoljnosti narave (pa karkoli naj TO že bo). Nazadnje je treba preprosto sprejeti prijetno dejstvo, da ljudje uživajo pri poslušanju urejenega zvoka (seveda DOLOČENO urejenega zvoka); da se to uživanje lahko pojavi v zelo različnih oblikah dožemanja, od živalske vznemirjenosti do vzvišenih duhovnih doživljanj, in da ljudi, ki znajo urediti zvoke tako, da izzovejo najbolj vzvišene reakcije in dožemanje, navadno imenujemo genije. Teh akcijomov ne moremo ne zanikati, ne razložiti. Toda lahko se vključimo v dolgo tradicijo, v kateri človek s svojim duhom tava skozi nezane temine, zadeva s svojo glavo ob stene in včasih zazna žarek svetlobe, in si vse to vsaj poskusimo razložiti; zares, tu nas nič ne zadržuje.

O simfoniji EROICA je bilo napisanih že več besed, kot pa ima le-ta not; pravzaprav, lahko bi si predstavljali, da bi bilo razmerje med besedami in notami, če bi se dalo natančno izračunati, ogromno. In vendar, ali je že kdo kdaj uspešno »razložil« EROICO? Ali lahko kdo razloži v čisti prozi čudež, ko en ton sledi drugemu ali sovpada z njim na ta način, da čutimo, da je vse natanko tako, kot bi te note MORALE biti? Seveda ne. Nelo glede na to, za kakšne racionaliste se lahko imamo, preprosto ustvarjeni smo na meji tega mističnega področja. Ni preveč, če rečemo MISTICNEGA ali celo MAGICNEGA; nobel ljubitelj umetnosti ne more biti dvomljivec,

leonard bernstein
glasba —
magični
svet

Da bo delo uspešno, je potrebno, da ima GMS svojega predstavnika pri izobraževalnih in novoustanovljenih kulturnih skupnostih. Prav tako je za delovanje potrebno, da si Glasbena mladina Slovenije — oziroma njena osnovna skupnost, izbere za središče svojega dela šolo v svojem kraju.

Večji del aktivnosti Glasbene mladine Slovenije bo slonel na koncertni dejavnosti brez vsakršne improvizacije. Kakor bomo za koncerte GMS vedno izbirali med slovenskimi in tujimi najprimernejše, bo tudi ves vsebinski del načrtno in racionalno zajel poglobljene značilnosti glasbenega izražanja. Ne bo omejitve pri izbiranju časovnih ali stilnih tokov, tudi ne bo omejitve po zvrsteh. Programska shema koncertne dejavnosti pa vseeno sloni na možnostih; najprej na organizaciji komornih koncertov (ki so najprikladnejši) po slovenskih krajih. Mladi bodo obiskali večje glasbene prireditve v Ljubljani (simfonični koncert, operna predstava). Med dejavnosti štejejo tudi predavanja z glasbeno tematiko, glasbena srečanja in srečanja s skladatelji. Pomembni dejavniki bodo ure za ljubitelje glasbe na ploščah itd. Pomembna pa je podpora mladim glasbenim amaterjem, podpora mladinskim pevskim zborom, instrumentalnim ansambli glasbenih šol. Tako bo dejavnost zares široka.

Z natančnejšo utemeljitvijo in opisom sodelovanja GMS s pomembnejšimi ustreznimi republiški glasbenimi ustanovami bo postal bolj jasn tudi pomen delovanja GMS v slovenskem kulturnem prostoru. Pričujoče glasilo bo poglaviti informator o delu, hkrati pa tudi glasilo mladih, ki jih pojav glasbe privlači in jim obenem daje dovolj možnosti za pisanje. Za publiciranje prispevkov o glasbi bo prostora dovolj.

Program dela je z ustanovitvami osnovnih skupnosti dobil svojo organizacijsko izpopolnitev. Delo ne poteka hitro, kar je Glasbena mladina Slovenije gibanje s pomembnimi nalozami — bistvenimi pri formiranju osebnosti mladega človeka. Vsaka naglica lahko sesti škoduje, saj vzgoja na trhljih temeljih ne more biti prava vzgoja. Nastaja pa mreža osnovnih skupnosti, od katere je odvisna uspešnost ali neuspešnost Glasbene mladine Slovenije. Prva akcija — proslava obletnice Tarčinjeve smrti — je bila prva javna preizkušnja. Z jesenjo in novim šolskim letom pa pride pravo delo, ki naj sledi v statutu zapisanim nalogam gibanja tudi s stalnimi manifestacijami delovanja gibanja. (aj)

izkušnje in velika moralna podpora

glasbena mladina slovenije in glasbena mladina Jugoslavije

Menda ni potrebno posebej poudarjati, da je Glasbena mladina Slovenije republiška skupnost organizacije, ki ima pri nas zvezni značaj — to je Glasbena mladina Jugoslavije (Muzička omladina Jugoslavije), ki jo ta čas upravlja jugoslovanski glavni odbor in sekretariat pod požrtvovalnim vodstvom predsednika Iva Vuljevića in generalnega sekretarja Miodraga Pavlovića. Novoustanovljena Glasbena mladina Slovenije je s to zvezno organizacijo takoj vzpostavila prirčne odnose, ki se kažejo v nenehnem medsebojnem informiranju, sodelovanju naših predstavnikov v zveznih organih in medsebojnem izmenjavanju programskih akcij. Kot je že bilo

večkrat poudarjeno, ima glasbena mladina v drugih jugoslovanskih republikah za seboj že dvajsetletno delo, mnogo uspehov in tudi mnogo izkušenj, z vsem tem pa tudi odlično mesto v vrsti drugih glasbeno kulturnih organizacij in ustanov, ki zdaj že ne morejo več načrtovati svojega dela, ne da bi izdatno upoštevale tudi glasbene mladine. Slovenska skupnost more v uspešnem sodelovanju z jugoslovansko in drugimi republiški organizacijami glasbene mladine samo pridobiti, se seznaniti z njihovimi dragocenimi izkušnjami ter dobiti mnogo moralne podpore, ki jo sedaj v začetku našega dela, še tako potrebujemo

Glasbena mladina Jugoslavije je že sedaj v marsičem pomagala najbolj nadarjenim slovenskim glasbenikom, jim omogočila udeležbo v mednarodnih glasbenih taborih (kampi) jim prirejala gostovanja po tujini in po naših republikah. Sedaj se bodo vezi te vrste gotovo še bolj okreple, saj bo mogla Glasbena mladina Slovenije kot republiška organizacija bolj načrtno prirediti izmenjalne koncerte in se s tem oddolžiti za usluge slovenskim koncertantom ter sodelovati pri zveznih in mednarodnih glasbenih srečanjih in kampih. Kot nalogo posebne važnosti pa si štejejo sodelovanje pri drugem kongresu Glasbene mladine Jugoslavije, ki bo prihodnje leto v Jajcu. O tem bomo v prihodnjih številkah našega časopisa še podrobneje poročali.

Zvezna organizacija Glasbene mladine Jugoslavije ima pomen tudi kot polnopravna članica Mednarodne zveze glasbenih mladlin (Fédération Internationale des Jeunes musiciens, okrajšano FIJM), kjer zavzema eno najvidnejših mest. Razen s centralo te zveze ima GMJ mednarodne pogodbe tudi z različnimi drugimi inozemskimi organizacijami glasbene mladine (npr. Kanado, Zvezno republiko Nemčijo, Poljsko, Češkoslovaško, Madžarsko, Francijo, Italijo itd.), ki vključujejo sodelovanje pri mednarodnih glasbenih srečanjih in izmenjavo koncertantov in večjih mladinskih glasbenih skupin.

Med sedanjimi najbolj aktualnimi nalogami Glasbene mladine Jugoslavije sta poleg priprav na kongres in realizacije mednarodnih dogovorov uresničitev zamisli o mednarodnem tekmovanju mladih glasbenikov, ki naj bi bilo enkrat na dve leti v okviru Beograjskih glasbenih svečanosti, in pa jugoslovanskega časopisa glasbene mladine. Pri tem zadnjem bo kljub svojemu glasilu v slovensčini sodelovala tudi Glasbena mladina Slovenije. -Zr-

ko so stvari pred njim. Če ljubiš glasbo, verjameš v stvar, kakorkoli se že hočeš dialektično izmuzniti iz gora.

Najbolj racionalne glave v zgodovini so se vedno vdajale rahli mistični megli, kadar so govorili o glasbi, s tem da so priznavali lepoto in skrajno uspešno kombinacijo matematike in magičnosti, kar glasba tudi je. Platon in Sokrat sta vedela, da je študij glasbe ena izmed najprimernejših panog za odrasčajoče možgane in sta vztrajala na tem kot na stvari, brez katere ni izobrazbe, ravno iz tega razloga, ker prepleta znanstvene in "spiritualistične" lastnosti. Kadar je celo Platon govoril o glasbi — tako znanstveno kot skoraj o vsaki drugi stvari — je fantaziral o nejasnih posplošitvah, o harmoniji, ljubezni, ritmu in o nekakšnih božanstvih, ki naj bi perjetno prinašali napeve. Toda vedel je, da božanska glasba ni nič takšnega kot tiste prevredne vreščice in piskajoče melodije, ki so vzpodbujale vojake v bojih. Prav tako je vsak drug vedel, da so bile nekatere grške prste melodij primernejše od drugih za ljubezen ali za vojno, za vinske slavnosti ali za obhajanje atletov. Ravno tako kot hindujci s svojimi najbolj matematično kompliciranimi, estetskimi in ritmičnimi načini vedo, da so določene melodije in ritmi samo za jutranje cvete, za sončne zahode, ali za slovesnosti boga, za vojne pohode ali za vetrovne dni. Ni nobene matematične količine, s katero bi bilo lahko mogoče ta opažanja razložiti.

Tudi danes se soočamo s to čarobno zapreko. V našem tavanju skušamo biti znanstveni s tem da uporabljamo načela fizike, akustike, matematike ali formalne logike. Uporabljamo razne filozofske zvižaje, kot na primer empirizem ali teleološke metode. Toda kaj nam to pomaga? Na »magična« vprašanja še vedno nismo odgovorili. Na primer, poskušamo razložiti »obliko« teme nekega Beethovnega kvarteta s tem, ko rečemo, da sledi oblikovnim načelom sinteze: v začetku je kratek uvod (teza), ki ji sledi postavitev vprašanja (antiteza), temu pa sledi razvoj, ki sestoji iz nasprotja med obema (sinteza). Nemci tmenujejo to obliko »Stollen«. Drugi ji pravijo, da je »silogistična«. Besede, besede, besede. Toda — zakaj je ta tema lepa? Prav tu je vprašanje. Najdem lahko sto tem, oblikovanih na ta način, ali takih, ki so zasnovane na spremembah teh načel — toda samo ena ali dve bosta lepi.

Ko sem bil na Harvardski univerzi, je profesor Birkhoff ravno izdal sistem estetskih MERIL — resnično je poskušal izdelati matematični sistem, s katerim bi lahko vsakemu umetniškemu predmetu prisodili lepoto očno z upoštevanjem določene lestvice estetske vrednosti. To je bila odlična zamisel; toda ko je bilo vse rečeno in storjeno, je prišlo do mrtvorojenega deteta. Petero človeških čutil lahko meri določene stvari le do določene meje (oko se lahko odloči, da je X dvakrat tako dolg kot Y; uho lahko domneva, da igra neka

iz dela in načrtov

belgijski mladinski ansambel ons dorado

V letošnjem aprilu se je ponudila izredna priložnost, da v Ljubljani gostimo eno najbolj znamenitih mladinskih glasbenih skupin Evrope. Na osnovi programa mednarodnih mladinskih zamenjav in povezav mladinskega pevskega zbora Vesna iz Zagorja je prišel k nam vokalno-instrumentalni ansambel Ludvikove gimnazije iz Brügge (Belgija) in se razen v Zagorju, Trbovljah in na Reki ustavil tudi v Ljubljani (4. aprila). V lepo opremljeni Festivalni dvorani Pionirskega doma ga je pričakalo polno učencev in učiteljev ljubljanskih osemletk, ki so se srečali z dovršenim petjem, muziciranjem in plesom mladih Belgijcev. Večina je prvič slišala Orffov instrumentarij (blokavte, melodična in ritmična tolkala v sodelovanju z drugimi instrumenti) na tako dovršeni koncertni ravni. Navdušili so tudi mladi plesalci, ki so nam ob spremljavi glasbe v pantomimi prikazali svet starih flamskih ljudskih pesmi. Vse je preveval žar mladosti in iskrene ljubezni do glasbe, ki se je kaj kmalu preselila z odra med navdušene poslušalce. Kljub temu, da je bil koncert za naše razmere precej dolg, dve uri, so morali mladi umetniki še dodajati. Upajmo, da nam ta koncert ni le ostal v lepem spominu, temveč, da nam je vzbudil željo, da bi tudi pri nas poskusili napraviti kaj podobnega.

tartinijeve proslave

Giuseppe Tartarini, veliki violinist in komponist 18. stoletja, je bil piranski rojak. Zato so se organizacije obalnih občin, med temi zlasti Društvo glasbenih pedagogov Primorske, odločile, da dvestoletnico njegove smrti dostojno počaste. V te priprave se je vključila tudi Glasbena mladina Slovenije in 16. aprila priredila predavanje »G. Tartini in njegov čas« v piranski galeriji (predaval je prof. Janez Höfler), naslednji dan pa dva koncerta baročne glasbe v izvedbi ansambla Consortium musicum iz Ljubljane v piranskem gledališču in v dvorani glasbene šole v Kopru. Predavanja, ki je bilo v okviru razstave izvornih Tartarinijevih dokumentov, se je udeležilo veliko piranske šolske mladine, ki je prireditev topla sprejela. Koncert ansambla Consortium musicum seveda ni mogel napolniti starega in velikega piranskega gledališča, vendar sta tudi tu prijetno muziciranje ljubljanskih umetnikov in nevsiljivo kramljanje komentatorja prof. Ivana Ščeka ustvarila nepozabno vzdušje, kar se v Piranu vse prereditko dogaja. Razen teh prireditev je piranska počastitev Giuseppa Tartarinija vsebovala še koncert ansambla za staro glasbo Schola Labacensis iz Ljubljane, koncert mladih glasbenikov — gojencev primorskih glasbenih šol, ki so ga skrbno pripravili profesorji iz Ajdovščine, Cerknega, Idrije, Sežane, Postojne, Sempetra pri Gorici, Izole, Kopra, Pirana in Glasbene matice iz Trsta, ter koncert orkestra Glasbene matice iz Trsta.

ljubljanški kitaristi v slovenjgradcu

Na glasbeni šoli Franca Sturma v Ljubljani že nekaj let deluje kitarški ansambel, ki ga ves čas vodi prof. Ljudmil Rus. V letošnjem šolskem letu se je prvič predstavil javnosti na uspešnem koncertu dne 14. aprila v mali dvorani Slovenske filharmonije. Koncert, na katerem so se poleg kitaristov solistov, kitarkega in godalnega ansambla (pod vodstvom prof. Borisa Campe) predstavili tudi drugi (flavtist, oboist, violinist) je pokazal velike in žal še premalo znane možnosti, ki jih ima

kitara. Prav zato smo se odločili, da ta koncert ponovimo še v Slovenj Gradcu. Tu so ga mladi poslušalci prisrčno sprejeli in z navdušenimi priznanji ter ploskanjem dosegli, da se je koncertu namenjenih tričetrt ure z dodajanjem točk zavleklo kar na dve uri. Šišenski in bežigranski kitaristi bodo svoj koncert ponovili še v Postojni. S prireditvijo tega gostovanja GMS uresničuje eno od svojih važnih nalog, da s podobnimi prireditvami daje vzor in pospešuje mladinsko glasbeno udejstvovanje, za katerega je ravno klasična kitara en od najbolj primernih instrumentov.

bodoči načrti glasbene mladine slovenije

Naštete akcije so seveda le droben delček tega, kar ima v načrtu Glavni odbor Glasbene mladine Slovenije. Jeseni letos, se pravi, na začetku prihodnjega šolskega leta, naj bi se že začel uresničevati naš redni program. Ta vključuje različne prireditve: komorne koncerte v krajih osnovnih skupnosti, obisk večjih glasbenih prireditev (koncertov, baleta in opere) v Ljubljani in Mariboru, pripravo predavanj in intimnih srečanj z glasbenimi umetniki ter klubskih ur za ljubitelje gramofonske plošče ipd. Za komorne koncerte bomo imeli na razpolago poleg domačih, slovenskih koncertantov (npr. ansambla Consortium musicum, Radijskega pihalnega kvinteta, ansambla trobil Jožeta Hriberška, vokalnih oktetov, dua Gregorač-Uršič, raznih solistov violinistov, pianistov ipd.) tudi nekaj inozemskih ansamblov (klavirski trio Casella iz Italije, moderni komorni trio iz Kanade, Francoski baročni trio) ter skupin iz drugih jugoslovanskih republik. Natančnejša izdelava tega programa je na dnevnem redu tretje seje Glavnega odbora dne 29. maja. Posebno skrb bomo posvetili predavanjem in glasbenim srečanjem, ki naj z našim časopisom vred izpolnijo drugi program GMS, to je, program izven čistih koncertnih prireditev. Glede ur za ljubitelje gramofonske plošče pa smo v pogovoru z založbo Mladinska knjiga, ki je tudi zastopnica odlične češke trrdke Supraphon

pozavna dvakrat tako glasno kot druga); toda, ali sploh merimo estetsko dožemanje čutil? Kako daleč je vonj svinjine od vonja stročnic? In katere od stročnic? Kako pripravljene? Surovih? V kakšni omaki? Če bi EROICA dobila oceno 3,2, kakšno oceno bi dali TRISTANU? Ali Bachovemu preludiju, dolgemu eno stran?

Blodimo. Posnemamo znanstvene metode v naših poskusih, da bi razložili ta magični pojav z dejstvi, s silami, maso, energijo. Toda človeških reakcij na te pojave enostavno ne moremo razložiti. Znanost lahko »razloži« nevihto, toda, ali lahko »razloži« strah, s katerim ljudje reagirajo na nevihto? In če znanost to celo lahko v psihološki, priznana nezadostni terminologiji stori, kaj poreče k občutju MOGOČNOSTI, ki ga dobimo ob nevihti, kako naj to občutje mogočnosti računsko razstavi na njegove dele? Trije deli električnih ločljivlajev, en del slušne vznemirjenosti, en del vidne vznemirjenosti, štirje deli psihološkega osebnega življenja, dva dela »božjega strahu« pred vsemogočnimi silami —? Nemogoča mešanica.

Toda nekateri ljudje SO že »razložili« večplastnost nevihte — kdaj pa kdaj in z različnim uspehom — in te ljudi imenujemo pesnike. Samo pesnik lahko razloži to naravo. Prav na isti način lahko samo narava nadomesti umetnost. Tako pridemo do spoznanja, da, če hočemo resnično kaj reči o glasbi, moramo glasbo ustvarjati.

odmevi

Slovenski tisk je bolj ali manj vestno spremljal najprej pobudo o ustanovitvi, potem pa tudi prve mesece dela Glasbene mladine Slovenije.

Ob ustanovnem občnem zboru je izšlo nekaj člankov in novic o ustanovitvi. Poskušali bomo zbrati glavne misli, ki so že izšle v javnosti, pa so vendarle pomembne ter jih kaže zato ponoviti. Omenili bomo tudi prvo polemiko ob delu Glasbene mladine Slovenije v mladinskem tedniku »Mladina« in poročila o odmevih po slovenskih strokovnih društvih. Hkrati velja omeniti tudi zapis o prvi akciji.

Ob razpravi v prosvetno-kulturnem zboru Skupščine SR Slovenije je Delo zapisalo, da je:

»...treba organizacijo Glasbene mladine Slovenije poživiti ter tudi z organizacijske plati pomagati, da se ta izredno pozitivna dejavnost v Sloveniji bolj razvije... Zlasti v kulturno manj razvitih krajih bi takšne prireditve in akcije pritegnile tako mladino kot odrasle k aktivni udeležbi pri razvijanju kulturne zavesti...«

Ob ustanovitvi je izšel tudi prispevek v Dnevniku pod naslovom »Spodbuda ali razočaranje«, ki omenja predvsem težave v organizacijskem delu za poživitev koncertnega življenja. Začetek dela je omenil tudi Primorski dnevnik. Druhim sredstev obveščanja nismo sledili.

Druga seja glavnega odbora GMS je sprožila prvo polemiko okrog kadrovske zasedbe tako glavnega odbora z nekaterimi predstavniki kulturnih ustanov kot sekretariata GMS. Pisec v »Mladini« Pavel Mihelič je zapisal lastna stališča, ki niso bila posebej spodbudna za začetno delo. Zaradi enostranskega sporočila javnosti so potem bralci Mladine lahko brali tudi drugo plat. O drugi seji glavnega odbora je poročalo tudi Delo, poleg radijske novice je bil obširnejši prispevek tudi v radijski kulturni kroniki (napisala Marjana Mrak). O začetku akcij (Tartinijeva proslava) je poročal Dnevnik sredi aprila.

O delu GMS se je oglasil bilten Društva slovenskih skladateljev, ki je zaskrbljen nad pozitivnim ali negativnim delovanjem gibanja predvsem s stališča slovenskih skladateljev. Enako je izšel tudi prispevek o odnosu Festivala Ljubljana do GMS v Festivalovem biltenu, saj je stična točka prireditvene poslovalnice in gibanja predvsem pri organizaciji koncertov.

Slovenski glasbeni umetniki so spregovorili o Glasbeni mladini Slovenije na svojem občnem zboru. Ugotovili so tesno povezavo med reproduktivnimi umetniki in osnovno skupnostjo v Ljubljani, manj so bili zadovoljni s sodelovanjem z Glasbeno mladino Slovenije. (Gl. Delo, 10. IV. 1970).

To so le prvi odmevi, ki se še ne nanašajo na akcije. Te se bodo v širšem obsegu začele jeseni — z novim šolskim letom. R.

aktualna vprašanja

ali je gibanje glashbene mladine res gibanje?

Na zadnjem občnem zboru Glasbene mladine osnovne skupnosti Zagreb je imela glavni referat študentka filozofske fakultete in organizacijska delavka Tanja Perić. Ker je bil ta referat polemično zastavljen in je nakazal nekatere splošne probleme, s katerimi se mora ukvarjati tudi tako dobro vpeljana organizacija, kakor je glasbena mladina v Zagrebu, ga objavljamo tudi v našem listu. Priredili smo ga po objavi v Omladinskem tedniku, izpustili pa smo predvsem tiste odstavke, ki se nanašajo na bolj lokalna vprašanja in akcije, zaradi katerih bi naša priredba izgubila svojo splošnost.

Tekst nosi naslov: ali je gibanje Glasbene mladine zares gibanje? V odgovoru na to vprašanje bomo videli, kje se začinja in kje zapira krog, v katerem se je GM znašla in ki onemogoča reševanje novih problemov.

Vse se pričena pri delegatih — aktivistih, animatorjih. To je temeljno vprašanje GM kot gibanja ne samo v Zagrebu. Na tem področju, to moramo iskreno priznati, ni bilo ničesar storjenega. Velikokrat smo bili nagnjeni k besedam (vsaj tukaj v Zagrebu), opravičevali smo se, da nimamo delegatov — aktivistov zaradi tega, ker v pisarni Glasbene mladine ni plačanega človeka, ki bi se ukvarjal z delom po srednjih šolah. To pa je popolnoma zgrešeno. Samo zadnji člen v verigi.

Pričnimo pri dejstvu, da je v abonmajski ciklusi zbranih okoli 10000 mladih. Čeprav je to popolnoma pasiven odnos in čeprav ti mladi ljudje s tem, da so abonenti, ne občutijo nikakršne ali pa samo majhno pripadnost gibanju, so vendarle določen potencial, ki bi ga lahko aktivirali. Ti mladi bi obiskovali gledališče ali koncerte tudi tedaj, če bi jim to organizirala kakšna druga ustanova ali direkcija. Tudi v našem primeru je namreč vsa dejavnost distribucija vstopnic in pobiranja denarja, ki ga prevzemajo nase posamezni učenci ali učitelji, se v tem utapljaajo in po določenem času čutijo samo odpor do tega dela. Delegatov nismo zbrali, tudi nismo uspeli mladih pripraviti do aktivnosti, saj jim ne znamo odkazati dela. To pelje do absurda, tako da se na primer na koncertu ali v gledališki dvorani zgodi, da napovedovalec na odru v imenu Glasbene mladine pozdravlja Glasbeno mladino v dvorani.

Na začetku je bila Glasbena mladina še preveč pedagoško usmerjena. Uspela je zbrati mlade iz šole, uspela jim je zbuditi zanimanje za gledališke in koncertne prireditve, za obiske muzejev, skozi vse oblike je poskušala razviti v mladih živo zanimanje za umetnost — za vse, kar manjka v procesu izobraževanja. Z izpolnitvijo teh lukenj in napak je Glasbena mladina prevzela vlogo rešitelja šolskih programov. Ravno zaradi tega nastajajo programi v pisarni po posvetu z učitelji, vodijo pa jih varljive reakcije — ploskanje, komentarji igralcev in podobno. Tega pa mladina vendarle ne zahteva. Razumljivo je, da mora učitelj misliti na izobraževalni delež, vendar ta ni najkoristnejši, če želimo, da bo GM res gibanje. Ilustrirajmo to s primerom sodelovanja s Hrvatskim narodnim kazalištem v tistem zlategem času, ko besede sodelovanje ni bilo treba dajati med narekovanje. To je bilo sodelovanje, ki je imelo učinek programov abonentskih ciklusov v dvorani delavske univerze »Moša Pijade«. Program so napravili na zahtevo GM, pa ga je le naročila pisarna.

Pri posameznih primerih je bilo to potrebno (organizacija pionirskega ciklusa), pri tedenskem, posebno gledališkem ciklusu, pa bi morali pred sestavljanjem programa pripraviti mladino do tega, da bi sama povedala, kaj bi rada videla. Ne glede na to, ali bi bile želje mladih popolnoma drugačne od tega,

kar bi bilo predlagano, ali bi bile enake in bi zato takšen spored imel večje opravičilo.

Vsem nam je jasno, da bomo mladino zbrali samo z oblikami direktne akcije, to pa pomeni z ustanavljanjem klubov po srednjih šolah (vseh smeri, ne samo gimnazijah), klubov s pravim in polnim pomenom besede, saj sama klubska prireditve ne ustvarja klubov, niti ne ustvarja delegatov.

Pri grožnjanskem primeru smo videli, kaj ustvarja delo, ki ga vodi določen cilj. Prenajanje stolov, čiščenje zapuščenih hiš, muziciranje — vse to bi bilo lahko opravljeno tudi brez Glasbene mladine. Vendar so imeli vsi isti cilj in vsi so se ga zavedali. Vedeli so, da vsaka akcija, pa tudi najmanjša, koristi temu cilju: oživitvi napol izumrlega mesta s kulturno akcijo, stvaritvijo Mednarodnega srečanja Glasbene mladine — Grožnjan. Pri tej akciji so se vsi počutili pripadniki Glasbene mladine.

Ce bomo ustanovili klube po šolah in vzporedno s temi centralni klub v Zagrebu (več let prizadevanja, učinka pa nobenega!), bomo ustvarili družbeno osnovo za Glasbeno mladino, saj aktivnosti v klubih in tista v skupnem klubu so skupno delo in so jedro Glasbene mladine kot gibanja. To pa vsekakor ni vse. Vendarle pa bodo, če napravimo to, tudi vse ostale akcije bolj smiselne in s polnim opravičilom. V tem primeru bomo lahko dosegli, da bo mladina narekovala program klubskih prireditev, gledališča, koncertov in drugih, saj bodo njeni predstavniki tedaj imeli polno podporo in popolno moralno pravico, da pri skladih to tudi zahtevajo. Tedaj bodo predstavniki in branilci interesov gibanja mladih, ki ga mladi tudi nosijo. Tedaj se ne bo zgodilo, da se bo poklicni strokovni sodelavec pred sklado znašel v položaju predstavnika, ki se bori predvsem za svojo eksistenco. To je absurdno, pa tudi do tega je prišlo.

Iz aktivnosti klubov bi verjetno nastala potreba mladih, da tudi sami kaj napišejo v mladinske ali druge liste, da napišejo kaj o vprašanjih, ki so se pojavila, da bodo na nekatere oblike dela lahko gledali kritično s lastnih stališč in hkrati branili gibanje, ki mu pripadajo. V tem primeru se ne bo zgodilo, da strokovni sodelavci v pisarni dneve in dneve prosijo kakega novinarja, naj kaj napiše o problemu, o katerem bi mladi res morali spregovoriti in da ta po dolgih razgovorih, prepričevanjih in spoznavanjih napiše tekst, ki je na pol skrajšan in ki ima problem postavljen na glavo. Večje koristi nima GM tudi ne v primeru, kadar kdo izmed ožjih sodelavcev napiše članek o kakšnem vprašanju, saj je v tem primeru vedno v položaju, da piše »pro domo sua«. To pa je zelo težko.

Kakšna je rešitev? Edina je ta, da ta donkihotski posel prevzame skupina mladih ljudi, ki ne bodo samo formalno člani odbora GM, ampak bodo delovno telo, katerega vsak član bo imel konkretno nalogo. Če to sprejmemo, je gotovo, da se moramo zavedati, da ne bo nastalo 50 klubov kar čez noč, prav tako ne bo kar takoj na tisoče delegatov, pripadnikov gibanja. Kljub temu je to edina realna možnost za ustanovitev gibanja, je akcent, ki ga je treba sprejeti v bitki za GM takšno, kakršno pravzaprav želimo. V tem primeru vsak posameznik v odboru mora prevzeti odgovornost, da v prihodnjih dveh letih tudi nekaj napravi. Če bi radi, da bo Glasbena mladina imela dimenzije resničnega gibanja, ne moremo dovoliti, da bi bila osamljena. Okrog sebe mora zbrati vse kulturne ustanove in umetnike in šele tedaj bo imela pravi uspeh v družbi. Tako pa mora biti danes odgovor na zastavljeno vprašanje »ali je gibanje Glasbene mladine zares gibanje« samo negativen.

iz osnovnih skupnosti celje

Iz Celja nam poročajo, da je bil tam dne 17. aprila na glasbeni šoli ob veliki udeležbi mladine in glasbenih pedagogov prvi sestanek celjske enote Glasbene mladine Slovenije, na katerem so zarisali program dela za naslednjo sezono in izvolili pripravljalni odbor za ustanovitev osnovne skupnosti Celje. Zedinili so se o tem, da bo delo glasbene mladine v Celju v prihodnjem letu zajelo koncertno dejavnost, ki jo tu že tri leta nazaj vodi celjska Koncertna poslovalnica, in pa predavanja ter mladinsko dejavnost v krožkih. Izbrali so okvirni program za koncerte, ki bodo razporejeni v dva abonmaja (dopoldanski in popoldanski). Pripravljalni odbor sestavljajo odborniki — predstavniki celjskih osnovnih in srednjih ter vajenskih šol, za predsednika in tajnika pa sta bila izvoljena profesorja Ciril Vertačnik in Majda Fišerjeva. Tri tedne pozneje, 9. maja, je že bil prvi sestanek novoizvoljenega odbora, ki bo formalno ustanovitev osnovne skupnosti glasbene mladine pripravil za letošnje jesen. Obenem si je odbor zaadal pomembno nalogo, da bo pri svojem delu in delu bodoče skupnosti kolikor mogoče številno zajel tudi predstavnike mladine, ki je v celjskem kulturnem življenju že sedaj zelo aktivna.

maribor

Letošnje šolsko leto se izteka že peta razširjena sezona dela mariborske osnovne skupnosti glasbene mladine, ki predstavlja glede na dosežene uspehe več kot zgleden vzor. Koncertni abonma za srednje šole šteje 11 koncertov, med katerimi so štiri simfonični koncerti, štiri komorni koncerti, dva solistična in en zborovski. Poseben, tako imenovani »gledališki abonma« za osnovne šole pa ima še dve ponovitvi (skupaj abonma A, B in C), sestavljajo pa ga po dve operni predstavi, ena dramska in en simfonični koncert. V tako premišljenem abonmaju se lahko učencem osnovne šole udeležijo torej štiri privlačni prireditve, ki se med seboj nevsiljivo dopolnjujejo. V skrbi osnovne skupnosti Maribor pa ni zanemarjena tudi mladina s srednjih strokovnih in vajenskih šol, ki so ji namenjeni posebni simfonični koncerti. Med drugimi njenimi aktivnostmi je zanimiva zlasti izpostava inozemskih glasbenih filmov za osnovne šole, ki prikazujejo ali po dokumentih ali po živih posnetkih podobe iz življenja in dela največjih skladateljev in glasbenih umetnikov. Bilanca petletnega dela glasbene mladine v Mariboru kaže, da je bilo leto že takoj v začetku smotno zastavljeno in da v poznejših letih ni bilo treba dodati bistvenih novih načrtov. Nizko je le število predavanj in drugih klubskih prireditev, kar pa se bo ob novi iniciativi Glasbene mladine Slovenije gotovo poživilo.

R.

z glasbenih šol

letne produkcije ljubljskih glasbenih šol

Ljubljanske glasbene šole vsako leto v pomladanskem času priredijo bolj svečane javne produkcije svojih solistov in orkestrrov. Tako je bilo tudi letos. Moščani so 18. aprila predstavili svoj harmonikarski orkester, ki letos slavi desetletnico obstoja, vodi pa ga profesor Srečko Piškur. Med drugimi so izvajali tudi dela Johanna Sebastiana Bacha (Arija), Benjamina Ipvca (Serenada) in G. Bizeta (Arležanka, druga suita).

V mali dvorani Slovenske filharmonije, kjer je koncertiral moščanski harmonikarski orkester, se je bila 14. aprila predstavila tudi skupina kitaristov glasbene šole Franca Sturma pod vodstvom profesorja Ljudmila Rusa, ki je naštudirala izredno bogat in pisan program solistične in komorne kitarske glasbe. Celotni kitarski ansambel je izvajal deli I. Albeniza in F. Carullija, koncert pa je sklenil godalni ansambel pod vodstvom prof. Borisa Čampe, ki je pripravil Torellijev Koncert za violino in kitaro.

5 koncerta godalnega orkestra glasbene šole Vič-Rudnik v Ljubljani. Orkester vodi prof. Cvetko Budkovič

Koncertni večer glasbene šole Vič-Rudnik dne 16. maja je bil uglasen na proslavo življenjskega jubileja, petdesetletnice njenega direktorja Cvetka Budkoviča. Sodelovali so njegovi učenci violinisti, šolski godalni orkester, ki je pripravil dve skladbi skladateljev Sugarja in J. S. Bacha (zahtevni Bourrée), po kratki svečanosti pa so koncert zaključili bratje Demšar s svojim triom (skladbi Schuberta in Dohnányja).

Ljubljanski zavod za glasbeno in baletno izobraževanje ima pristrčne stike s celovškimi deželnim konservatorijem, katerega gojenci in profesorji večkrat gostujejo v Ljubljani. Zadnja prireditev te vrste je bila 12. maja v dvorani Slovenske filharmonije. Sam Zavod pa je 18. maja priredil koncert svojih treh ansamblov, ansambla simfoničnih pihal pod vodstvom profesorja Igorja Karlina, godalnega ansambla, ki ga že dolgo let vodi profesor Ciril Veronek, in novoustanovljenega pihalnega orkestra, ki ga ima v rokah profesor Jože Hriberšek. Program je bil raznolik in razmeroma zahteven, izkazalo se je tudi nekaj solistov.

R.

20 let zavoda za glasbeno izobraževanje v domžalah

U dvorani Komunalnega centra v Domžalah je 11. aprila proslavil svoj dvajsetletni jubilej tamkajšnji Zavod za glasbeno izobraževanje. Nastopili so mladi učenci — solisti s tega glasbenega zavoda in nekateri ansambli. Med njimi je treba posebej omeniti harmonikarski orkester pod vodstvom Majde Golob in komorni orkester, ki ga vodi Tomaž Habe. Prijetno so presenetili tudi najmlajši: pevski zbor cicibanov in pihalni ansambel je vodila Regina Zarnik.

R.

5 let glasbene šole v črnomlju

Glasbena šola v Črnomlju proslavlja te dni peto obletnico svojega dela. Pred petimi leti je namreč pričela v skromnih okvirih in z eno stalno učno močjo (pedagogom za klavir in harmoniko) prispevati tudi glasbeni delež h kulturi v Beli krajini. Ščasoma pa se je njeno delovanje razširilo tako, da ima sedaj tri stalne sodelavce in dva zunanja. Na šoli poučujejo klavir, kitaro in harmoniko.

V teh letih delovanja so zrastle tudi nekateri ansambli. V prvi vrsti omenjajo pihalni orkester, ki so ga ustanovili na pobudo družbeno-političnih organizacij v Črnomlju in se je na proslavi pete obletnice šole prvič javno predstavil. Poleg pihalnega orkestra deluje na glasbeni šoli v Črnomlju še harmonikarski ansambel.

Proslava glasbene šole je bila v ponedeljek 25. maja. Proslavljala je tako matična glasbena šola, kot oddelek v Metliki, ki so ga priredili delavci na področju glasbene vzgoje v Beli krajini ustanovili pred dvanajsetoma. Javna produkcija, ki je sledila internim produkcijam učencev te glasbene šole, je pokazal primerno kvalitetno in kvantitetno rast.

Ob temeljni šolski dejavnosti pa Črnomelj še drugače živi in dela na glasbenem področju. Med pripravami za ustanovitev osnovne skupnosti Glasbene mladine za vso Belo krajino so organizirali nekatere biske večjih gledaliških in koncertnih hiš v okolici. Tako so si učenci osnovnih šol iz Črnomlja, Metlike in Suhorja 19. maja dopoldne v ljubljanski operi ogledali baletno predstavo P. I. Čajkovskega Trnjulčica. Kakor pravi v Črnomlju, so mladi melokranjčani zelo lepo sledili predstavi in na koncu avdušeni pozdravili izvalce. V aprilu pa so črnomljski srednješolci z nometnikami bili na koncertu Slovenski filharmoniji. Poslušali so simfonični orkester s solistko Dubravko Tomšič — Srebotnjakovo.

Med načrti za delo je bil tudi obisk orkestra srednje glasbene šole ZGBI pod vodstvom prof. Vinka Srebotnjaka v Črnomlju. Žal je koncert zaradi hude bolelosti dirigenta odpadel. Najmo, da bo v prihajajočem šolskem letu želja resničena, če le mogoče, letošnjo jesen.

R.

naš portret pianist vladimir aškenazi

Glasbena mladina, mladina, ki je posvetila svoje sile eni izmed najlepših umetnosti — glasbi, je v svesti višjih vrednot, ki jih odkrivajo poslušalcem dela velikih ustvarjalcev na tem področju. Toda mladi izvajalec prodira v bistvo kvalitetne reprodukcije šele ob lastnem muziciranju in šele preko njega si pridobiva razumevanje za zahtevnost glasbenega znanja. Poti do glasbenega znanja pa prav gotovo niso lahke in terjajo marsikatero osebno žrtev, preden mladi glasbenik doseže raven, na kateri mu lastni poustvarjalni izraz prinese prvo zadoščenje.

Mehanične reprodukcije, ki so na ploščah dognane včasih do popolnosti, pa nudijo mlademu človeku vzor, saj mu približujejo glasbo na najlepši način, živo in neposredno.

Založba Mladinska knjiga želi torej s svojimi izdajami produkcije GALLUS in z uvoženimi ploščami nuditi glasbeni mladini res širok izbor domače in tuje glasbe ob posebno ugodnih pogojih.

Izbor sam, ki se bo stalno večal, pa bomo objavljali v tem časopisu z željo, da nam sporočite, za katere plošče bi se odločili v prednaročilih. Takšna oblika naročanja bi nam namreč omogočila redne dobave ob določenih rokih.

Produkcija GALLUS izdaja plošče v naslednjih zbirkah: Slovenski skladatelji skozi stoletja, Slovenski umetniki, Nagrajeni zbori, Skladbe za mladino, Zabavna glasba.

Do jeseni bodo zastopani s svojimi deli na ploščah v zbirki Slovenski skladatelji skozi stoletja naslednji skladatelji: B. Arnič, B. Adamič, M. Bravničar, J. Bitenc, L. Belar, L. Cvek, J. B. Dolar, A. Förster, R. Gobec, G. Ipavec, J. Jež, D. Jenko, K. Jeraj, M. Kozina, U. Krek, M. Kogoj, J. Kuhar, D. Korošec, L. Lebič, A. Lajovic, M. Lipovšek, K. Mašek, V. Mihelčič, J. K. Novak, A. Pavčič, I. Poš, G. Plavec, K. Pahor, M. Pirnik, G. Rihar, J. Ravnik, R. Simoniti, P. Šivic, L. M. Škerjanc, A. Vavken.

Pri glasbenih ilustracijah so zastopani: D. Božič, J. Gregore, A. Srebotnjak, D. Škerl, V. Ukmar, I. Petrič in M. Vodopivec.

V zbirki Slovenski umetniki so zastopani: A. Dermota, L. Korošec, B. Stritarjeva, N. Vidmarjeva, M. Bitenc — Samčeva; D. Bravničar, P. Novšak, I. Ozim, C. Škerjanec; L. Engelman, A. Jarc, M. Lipovšek, P. Šivic, D. Tomšič — Srebotnjakova; Slovenski oktet, Slovenski madrigalisti, Akademski pevski zbor »Tone Tomšič«, mladinski zbor, orkester Slovenske filharmonije, orkester RTV, Slovenska opera.

Prodrati v vrh svetovne pianistične elite je dano le izjemnim talentom, obdržati se na tej višini, pa le močnim umetniškim osebnostim. Oboje bi lahko rekli za mladega pianista Vladimira Aškenazija, Rusa po rodu, danes živečega v Veliki Britaniji.

Njegov repertoar obsega predvsem dela klasike in romantike, torej dela, ki so po svojem nastanku desetletja odmaknjena od našega časa in interpretirana na kdo ve koliko načinov. Toda dodati skladbi nekaj novega, svežega, osebnega, pa pri tem ne izgubiti vezi z dobo, v kateri je nastalo, je najbrž cilj vsakega poustvarjalca.

Ko je Aškenazi leta 1963 prišel kot 26-leten pianist v London ter z londonskim simfoničnim orkestrom pod Anatolijem Fistularijem posnel Čajkovskega klavirski koncert v b-molu, so kritiki ugotovili »nove umetniške vtise, ki se kažejo najbolj v njegovi nepatetičnosti in naravnemu fraziranju«. Da je izvedbi tega koncerta botrovala brezhibna igralna tehnika, najbrž sploh ni treba omenjati. Toda njegovi prvi uspehi segajo daleč pred leto 1963, še v čase študija klavirja pri profesorju Levu Oborinu na moskovskem konservatoriju. Leta 1955 je dobil drugo Chopinovo nagrado v Varšavi, leto kasneje je dosegel prvo mesto na tekmovanju mladih pianistov v Bruslju. Turneja po ZDA in Kanadi, ki je sledila neposredno zatem, mu je prinesla svetovno slavo. Največji umetniški uspeh doslej pa je prva nagrada na mednarodnem tekmovanju Čajkovskega v Moskvi leta 1962, ki jo deli z angleškim pianistom Johnom Ogdomom.

Danes se Vladimir Aškenazi ponaša z velikim številom odličnih posnetkov, med njimi navedimo samo nekatere: najbolj znani klavirski koncerti klasike in romantike, Beethovenove sonate, Chopinove balade, mazurke in sonate. m. m.

Založba Mladinska knjiga
Proizvodnja plošč GALLUS
priporoča svoje kvalitetne
gramofonske plošče:

Joannes Baptista Dolar
BALLETTI — SONATA
Izvajajo Slovenski komorni orkester, dirigent Marko Munih
Cena: 35,45 din

Janez Krstnik Novak
FIGARO
Izvajajo solisti in komorni orkester
Slovenske filharmonije, dirigent Bogo Leskovic
Cena: 30,35 din

SLOVENSKE
LJUŠKE PESMI
Poje zbor Slovenskih madrigalistov, dirigent Janez Bole
Cena: 30,35 din

Lucijan Marija Škerjanc
SIMFONIJA ŠT. 4
ZA GODALA

Matija Bravničar
SINFONIA STRETTA
Dirigent Ciril Cvetko
Cena: 50,60 din

Plošče lahko kupite v vseh prodajalnah plošč in v knjigarnah Mladinske knjige

nekaterne glasbene organizacije za mladino

Med tujimi ustanovami in organizacijami, ki se posebej ukvarjajo z delom z mladimi in za mlade, sodijo na prvo mesto gotovo nacionalne (državne) organizacije glasbene mladine, ki so, kot je znano, združene v Mednarodno zvezo glasbenih mladlin (FEDERATION INTERNATIONALE DES JEUNESSES MUSICALES). Sem je vključena tudi jugoslovanska glasbena mladina, ki ima posebno pristržno odnose s kanadsko in belgijsko organizacijo. Te so povečini takšnega tipa, da nimajo povsem enakih nalog kot naša slovenska organizacija, marveč, da imajo v ospredju poleg koncertne dejavnosti predvsem skrb za vrhunske glasbene talente in jim v različnih oblikah nudijo možnosti za uveljavljanje (npr. ožja in širša mednarodna tekmovanja, izpopolnitveni tečaji, udeležba v poletnih vzornih mladinskih orkestrih, ki jih često vodijo najboljši svetovni dirigenti z velikim številom asistentov, obsežne izmenjalne turnee ipd.).

Zato pa je zlasti v Zahodni Nemčiji precej organizacij, ki obsežneje goje tudi manj vrhunske ljubiteljske mladinske glasbene dejavnosti. Med temi moramo omeniti predvsem Mednarodni delovni krožek za glasbo iz Kassla (DER INTERNATIONALE ARBEITSKREIS FÜR MUSIK), ki ima številne povezave s sorodnimi francoskimi, angleškimi, skandinavskimi, češkimi in madžarskimi združenji. Osnovna naloga tega mednarodnega krožka je prirerjanje mednarodnih pevskih in instrumentalnih srečanj za mlade do 25 let, kjer je poudarek na ljubezni do glasbe, na povezovanju mladih različnih narodnosti med seboj in poživitvi mladinskega družabnega življenja. Letos so se povezali tudi z Jugoslavijo in za poletni čas organizirali zborško srečanje mladih nemških in srbskih pevcev v Vranju. Omeniti moramo, da je med številnimi stalnimi gosti teh srečanj tudi mladi slovenski dirigent Uroš Lajovic. Edino, kar se od mladih udeležencev samo po sebi zahteva, je določena spretnost v branju not in orkestrski soigri, saj so programi teh srečanj običajno zelo obsežni. Njihovo delo je zelo zanimivo in o tem bi se bilo mogoče na široko razpisati, česar pa nam prostor tu ne dovoljuje.

R.

svetovni kongres glasbene mladine kopenhagen 70

Manja manifestacija Mednarodne zveze glasbenih mladlin je vsakoletni svetovni kongres. Lani je bil v Budimpešti, letos pa bo v Københavnu v času od 23. do 29. avgusta. Razen samega kongresnega dela programi teh kongresov običajno vključujejo koncertne prireditve in družabne izlete, najpomembnejše pa je formiranje svetovnega orkestra glasbenih mladlin, ki ga sestavljajo najboljši mladi glasbeniki vsega sveta. Letos bo ta orkester pripravil dvoje koncertov pod vodstvom dveh dirigentov, prominentnega Ericha Leinsdorfa in obetajočega Mariusa Constanta. Na programu so samo moderna dela oziroma dela skladateljev 20. stoletja (Schonberg, Strawinsky, Bartók, Debussy, Xenakis, Ligetti in Constant). Najimnitnejša gostja drugih koncertov pa bo znamenita švedska pevka Birgit Nilsson, ki bo s københavnskimi orkestrom odpela največje arije iz svojega širokega repertoarja.

letošnji poletni festivali

Vsako leto se zvrsti v Evropi in drugod po svetu izredno veliko raznih festivalov, ki na eni strani zbirajo na enem mestu številne umetnike in nudijo poslušalcem različne glasbene in druge umetniške užitke, na drugi strani pa so tudi pomembni kot turistične prireditve za posamezne kraje. Letošnji koledar navaja obilico imen krajev in prireditev, festivalov, delovnih zasedanj, natečajev in tekmovanj.

Naj se v našem pregledu omejimo le na nekater!

Ze v mesecu maju se začne nekaj izredno pomembnih glasbenih festivalov, ki imajo v umetniškem svetu znano ime in so tudi med glasbeniki zelo popularni. Prvi tak festival se je začel v začetku maja v Firencah in je letos že 33. po vrsti. To je Maggio Fiorentino Musicale. Naslednji zelo znan festival je na Češkem, v Pragi, znan pod imenom »Praška pomlad«. Tudi ta festival ima že lepo tradicijo, saj je letos že četrto stoletja, odkar je bil ustanovljen. Naj se ob njem zadržimo nekoliko dalj. Letos bodo zlasti slovesno proslavili 200. obletnico rojstva skladatelja Ludwiga van Beethovna in izvedli skoraj vsa njegova dela. Po tradiciji je na sporedu uvodnega večera festivala »Praška pomlad« znan ciklus simfoničnih pesnitev Moja domovina Bedřicha Smetane, ki ga vsako leto izvaja drug češki ali slovaški orkester. Letos je ta čast pripadla orkestru češkega Narodnega gledališka iz Prage in njegovemu šefu dirigentu Jaroslavu Krombholcu. Velik delež zavzemajo v programu dela klasikov glasbe 20. stoletja, kot so Prokofjev, Šostakovič, Stravinski, Hindemith, Poulenc, Messiaen in Berg. Poleg njih pa so zastopani številni sodobni tuji, predvsem pa seveda češki in slovaški skladatelji. Poveljeni so mnogi znani tuji in domači umetniki, tako da je velika umetniška raven festivala tudi tokrat zagotovljena.

Tretji festival, ki se začne v maju, so znameniti Dunajski slavnostni tedni, eden izmed najobsežnejših festivalov na svetu sploh, saj se številno prireditev, ki se zvrstijo v štirih tednih, suč okrog 1000. Tudi na Dunaju letos posebno slovesno proslavljajo obletnico rojstva Ludwiga van Beethovna s številnimi izvedbami njegovih del med katerimi naj omenimo izvedbo opere Fidelio z dirigentom Leonardom Bernsteinom in ciklusu Beethovnovih simfoničnih del v izvedbi Berlinske filharmonije in dirigenta Herberta von Karajana. Poleg Beethovna proslavlja letošnji Dunaj stoto obletnico obstoja znanega Musikvereina — glasbenega društva. To obletnico bodo proslavili z nastopi tako znamenitih orkestrrov kot so filadelfijski orkester z dirigentom Eugenom Ormandyjem, madžarsko nacionalno filharmonijo z Janošem Ferencsikom, švedsko filharmonijo Sergeom Celibidachejem, münchensko filharmonijo z dirigentom Rudolfom Kempejem in seveda da z nastopi znanih dunajskih orkestrrov — filharmoniki in simfoniki.

Številna evropska mesta imajo v poletni sezoni tudi razne specializirane festivale oz. tekmovanja. Tako so razni natečaji za mlade umetnike v Mainzu (violina, viola, čelo), Münchnu (orgle, klavir, violina), Montreauxu (petje), Telfzinju (klavir), Aosti (orgle), Darmstadtu (poletni tečaji za novo glasbo) in še in še. Nekateri festivali so posvečeni posameznim skladateljem. Takšni npr. Mozartu (Augsburg, Salzburg), Bartoku (Büdingen), Richardu Wagnerju (Bayreuth), Beethovnu (Bonn) ali Šibeliusu (Helsinki). Nekateri festivali so izključno posvečeni operi (Verona, München, Bern, Bergamo). Vendar večina festivalov le kombinira različne prireditve. Med pomembnejšimi letošnjimi je potrebno vsekakor omeniti še Salzburg, Dubrovnik, Holandski festival, Edinburgh in morda Bregenz.

Ta naš bežni pregled pa naj zaključimo s prireditvami, ki jih organizira Glasbena mladina v letošnjem poletju. To so letni shodi naše glasbene mladine v Kleveju, III. mednarodski glasbeni tečaj glasbene mladine Madžarske v Peci in zlasti še 24. svetovni kongres mednarodne federacije Glasbene mladine, ki se zbrala letos na 25. zasedanju med 23. in 29. avgustom v Københavnu.

doma in na tujem

srečanje harmonikar- skih orkestru v pulju

Letos je bilo v Pulju že sedmo srečanje jugoslovanskih harmonikarskih ansamblov in orkestru, ki so mu že po tradiciji prisostvovali gostje iz Avstrije, ČSSR, Madžarske, Italije in Zahodne Nemčije, trajalo pa je od 15. do 18. maja. Skupaj je bilo petdeset orkestru z okrog 800 udeleženci, med temi iz Slovenije trije: harmonikarski orkester DPD »Svoboda« Ljubljana-Sentvid, harmonikarski orkester glasbene šole Moste-Polje in pa harmonikarski kvintet Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje iz Ljubljane.

XI. mednarodni festival jazzu Ljubljana 70

Lani je Jugoslovanski festival jazzu praznoval svojo desetletnico: sedem let so ga pripravljali na Bledu, nato pa se je za tri leta preselil v ljubljansko tivolsko dvorano. V tem času si je ta vsekakor elitna mednarodna glasbena manifestacija pridobila velik ugled tako doma kot daleč po svetu, saj so na dosedanjih prireditvah nastopali umetniki te vrste glasbe iz vsega sveta.

Tudi letos nadaljuje ta festival s svojo tradicijo, vendar pod novim okriljem in na novem prostoru. Organizacijo prireditve je prevzela prireditvena poslovalnica Ljubljanski festival in tako bodo tudi vsi trije koncerti letošnjega festivala jazzu, 4., 5. in 6. junija v letnem gledališču v Križankah. Prav gotovo bo novo okolje mnogo bolj ustrezalo kot prevelika in preveč »športna« Tivolska dvorana. Tako bo tradicija Stare Ljubljane tokrat prvič povezana z najsodobnejšo glasbo — z jazzom...

Organizatorji so se tudi letos potrudili, da bo vsak večer festivala zanimiv in vreden obiska: Ker praznujejo veliki jugoslovanski RTV orkestri letos petindvajsetletnico svojega obstoja, bo prvi večer posvečen prav njim — in tako bodo prvič v zgodovini jugoslovanskih festivalov jazzu nastopili beograjski, zagrebški in ljubljanski plesni orkester na en večer. Z beograjskim bosta kot gosta nastopila trobentač Duško Gojković in pianist Bora Roković, ki sicer že vrsto let nastopata v tujini; zagrebški orkestrombo sodeloval ameriški trobentač Art Farmer, gost ljubljanskega

plesnega orkestra pa bo ameriški pozavnist Slide Hampton. Četrty veliki orkester pa bo za ta večer prispel iz Češkoslovaške — to bo znani orkester, ki ga vodi Gustav Brom. Z njim bo nastopala tudi pevka Helena Blehárova. Na drugem večeru — pod mottom »Evropski jazz danes« — bo najprej nastopil švicarski kvintet, ki ga vodita oče saksofonist Flavio in sin — trobentač Franco Ambrosetti, nato pa bodo na vrsti predstavniki modernega jazzu iz Bolgarije, ena izmed trenutno najboljših tovrstnih skupin v Evropi, kvartet JAZZ-FOCUS 65. Tudi letos bo kot stalni gost festivala nastopil ZAGREBSKI JAZZ-KVINTET, le da bo imel tokrat v svoji sredini ameriškega trobentača Arta FARMERJA. Drugi večer bodo zaključili angleški glasbeniki dixielanda: MONTY SUNSHINE BAND s solistoma pevko JO STAHL in veteranom angleških jazz-glasbenikov pianistom GEORGOM WEBBOM.

Zadnji, tretji večer se bo odvijal po geslom »Jazz Spektrum«. Nastopale bodo le tri skupine, toda vsaka zase bo prava posebnost. Najprej kvartet, ki bo prispel prav z Japonske: saksofonist SADAŌ WATANABE s svojimi glasbeniki, ki bo pozneje sodeloval še na vrsti nastopov po Evropi in na Festivalu jazzu v Montreuxu. Nato bo na vrsti kvintet vrhunskih ameriških glasbenikov, ki ga vodita vibrafonist Bobby Hutcherson in saksofonist Harold Land. Hutcherson je zdaj prav na vrhu lestvice in je prekosil celo slóvitiga vibrafonista Modern Jazz Quarteta Milta Jacksona. Vrhunec večera in gotovo tudi festivala pa bo brez dvoma nastop slovite francoske vokalne skupine LES SWINGLE SINGERS — velikih mojstrov jazzovske vokalne interpretacije Bacha, Mozarta in drugih velikih klasikov...

Ker je avditorij v Križankah mnogo manjši kot v Tivolski dvorani in ker bo letošnji spored brez dvoma pritegnil mnogo poslušalcev, si bodo zainteresirani lahko kupili vstopnice že v predprodaji, ki bo od 15. maja dalje v Plečnikovem paviljonu v Križankah in pri KOMPASU na Titovi cesti.

A. SKALE

lep uspeh mladih poljskih skladateljev

Kako visoko razvita je sedanja poljska glasbena ustvarjalnost, kaže podelitev letošnjih nagrad državnice Monaco. Nagrada Monaca za glasbeno kompozicijo je letos prejel 27-letni skladatelj Krysstof Meyer za fantastično opero »Cibariada«. Odločitev o podelitvi prve nagrade je bila enoglasna. Nagrada znaša 20.000 frankov.

Tudi diplomo Monte Carla je prejel poljski skladatelj. Tadeusz Natanson je prejel to diplomu za balet — pantomimo »Quo vadis«.

televizijski filmi o beethovnovi obletnici

Režiser Humphrey Burton snema barvni film pod delovnim naslovom »Beethovnova obletnica«. Film z dokumentarno vsebino bo posnel na Dunaju. Pri koprodukciji sodeluje ameriška družba CBS.

V filmu bo režiser prikazal tudi sodelovanje dirigenta Leonarda Bernsteina na dunajskem festivalu 1970. Film bo trajal okoli 70 minut, predvajali pa ga bodo predvidoma decembra na avstrijski in ameriški televiziji.

Slovito vokalno skupino »The Swingle Singers«, ki bo nastopila na letošnjem mednarodnem festivalu jazzu-Ljubljana 1970, sestavljajo Christiane Legrand in Nicole Darde (sopran), Claudine Meunier in Helene Devos (kontraalt), Nard Swingle in Joseph Noves (tenor) ter Jose Germain in Jean Cussac (bas). Spremljiva sta kontrabasist Jacky Cavalleros in bobnar Roger Fugen. Skupina je gotovo najkvalitetnejša med vokalnimi, ki v jazzovski interpretaciji izvaja dela starih mojstrov Bacha, Händla, Vivaldija, Telemanna, Mozarta, Beethovna in Mendelssohna ter drugih. Razen tega izvaja tudi črnske duhovne pesmi in ljudske pesmi. Nastopala je že v vseh večjih krajih po svetu, po ljubljanskem festivalu jazzu bo odpotovala na svetovno razstavo v Osaki na Japonskem. Od tam bodo člani tega ansambla odšli v Mehiko in v ZDA, kamor jih je povabil znani dirigent Leonard Bernstein, da bodo z njim izvajali simfonijo Lucijana Beria.

gostje ljubljskih poletnih prireditev

Kakor poročamo o pomembnejših glasbenih prireditvah po svetu, ne moremo mimo ljubljanske velike poletne kulturne sezone, ki traja polne tri mesece. Tudi letos bo, kakor vsa pretekla leta, zbrala pomembna imena glasbenega sveta.

Najprej naj omenimo gostovanje slovitega orkestra Bamberških simfonikov. Zahodnonemški glasbeniki bodo v Ljubljani izvedli dela: Mozartovo 36. simfonijo, Hindemithovo simfonijo »Slikar Matija« (Mathis der Maler) in v Beethovnovem letu tudi njegovo 7. simfonijo. Gostovanje Bamberških simfonikov bo gotovo izredna dogodek med ljubljanskimi glasbenimi, saj simfonični orkester slovi zaradi tehtnega muziciranja že dolga leta. Med pomembnimi glasbeniki, ki bodo gostovali letos poleti v Ljubljani, je tudi avstrijski čembalist Günther Radlauer, ki je v Ljubljani letos že nastopil na dveh mladinskih koncertih. Atraktiven bo tudi nastop ameriškega baričona Georga Goodmana, ki slovi zaradi svojih izvedb ameriških narodnih pesmi.

Med velikimi ansambli, ki bodo letos poleti nastopili v Križankah, je najprej Opera in balet SNG Ljubljana z nekaj opernimi in baletnimi predstavami. Za otvoritev bo baletna predstava P. I. Čajkovskega »Trnjulčica«, med opernimi pa omenjajo Verdijevo »Aido« s tujimi pevci-solisti, Bizertovo »Carmen« in Verijevega »Nabucca«. Za poletne prireditve je operni ansambel prenovil tudi Verdijevega »Trubadurja«, ki ga je za nove sezone režiral beograjski režiser Mladen Sabljčić.

Drugi velik operni ansambel pa je italijanski — tržaški »Teatro Verdi«. V tednu italijanske opere bo predstavil dve operni deli po dvakrat, Puccinijevo »Madame Butterfly« in Rossinijevega »Seviljskega brivca«. Gostovanje bo prav gotovo pritegnilo ljubitelje opere, ki radi slišijo kakšno delo tudi v izvornem jeziku.

Med pomembnimi glasbenimi ansambli omenjamo tudi izbor in orkester Slovenske filharmonije, ki bo v Križankah nastopil z Verdijevim »Requiemom«. Na koncu poletnih prireditev pa bo v dvorani Slovenske filharmonije ponovno nastopil sloviti dunajski zborček — Wiener Sängerknaben. Pred nastopom letos pa bo v Križankah tudi Državno operno gledališče iz Berlina z Brecht-Weillovo opero »Sedem smrtnih grehov malomeščanov«. Vzhodnonemški ansambel bo prav gotovo izvirno predstavil delo iz obširnega opusa skladatelja Weilla, ki smo ga lani prav na poletnih prireditvah spoznali po njegovem »Vzponu in padcu mesta Mahagonny«.

Med baletnimi ansambli bo največjo pozornost vzbudil tridnevni nastop baleta XX. stoletja Maurica Bejarta, francoskega koreografa, ki se je s skupino ustabil v Belgiji. Drugi znamenit baletni ansambel je »Balet Sopianae« iz madžarskega mesta Pecs. Novo smer na letošnjih poletnih prireditvah bo zastopala tudi skupina »London Contemporary Dance Company«, ki jo vodi koreograf Robert Cohan.

Pomemben dogodek na ljubljanskih poletnih prireditvah bo baletni večer eksperimen-

talnega odra Opere in baleta SNG Ljubljana. Pod naslovom »Elektronski balet« bo zbral sodobne glasbene ustvarjalce, med njimi Vinca Globokarja, koreografije s poslušom za sodobni plesni izraz, slikarje, ki zastopajo nove smeri. Ker bo prireditve v Križankah, so neomejene možnosti za izrabo prostora. Prizorišče bo namreč hkrati na več mestih v tem prijetnem kulturnem središču v Ljubljani.

Takšen pregled poletnega kulturnega dogajanja, ki ga nismo izčrpali do kraja, je vsekakor pogled na veliko dejavnost, ki se v Ljubljani razvija letos že osemnajsto leto. Saj bi bila Ljubljana brez nje poleti prav pust in prikrajsana za marsikateri umetniški dogodek. —nč

mladinski teden

Med pomembnejšimi letošnjimi kulturnimi manifestacijami, ki so v prvi vrsti namenjene mladim, ne moremo mimo mladinskega tedna v Križankah. Prireditve je bila lani prvič, zbrala pa je okoli 10.000 učencev z vseh slovenskih šol. Ze število samo je lep uspeh te manifestacije, kakor je bil uspeh tudi nastop mnogih slovenskih kvalitetnih ansamblov, od opernega in baletnega, nekaterih slovenskih dramskih do glasbenih, ki so se odzvali povabilu za sodelovanje.

Mladinski teden je bil tudi letos. Prav tako se je v Ljubljani zbrala mladina iz vse Slovenije, prav tako so nastopili naši najvidnejši ansambli in solisti. Tako je gostoval letos v okviru mladinskega tedna v Križankah Plesni orkester RTV Ljubljana z vokalnimi solisti pod vodstvom Jožeta Privška, v Križankah je spet sodeloval oddelek za izrazni ples Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje, Mladinsko gledališče s predstavo »Sluga dveh gospodov«, italijanskega dramatika Goldonija. Tako kot lani so imeli mladi tudi letos priložnost videti ansambel Opere SNG Ljubljana in njegovo postavitev Foersterjeve opere »Gorenjski slavček«. Slovensko ljudsko gledališče iz Celja je gostovalo v Križankah z Jurčič-Inkretovim »Desetim bratom«. Pomemben je bil tudi nastop Baleta SNG Ljubljana z baletom »Navihanka«. Nadaljna predstava je bil Donizettijev »Don Pasquale« v izvedbi Opere SNG Ljubljana. V Križankah je bil na sporedu tudi koncert Partizanskega invalidskega pevskega zbora.

Ljubljanske Križanke so bile teden dni res kulturno središče mladih. Mladinski teden v organizaciji prireditvene poslovalnice Festival in Mestne konference ZMS Ljubljana je kot manifestacija velik dogodek, ima pa tudi velik kulturni pomen. Vzporedne prireditve, ki so jih organizirali mladi sami — to je razstava likovnikov — amaterjev in več literarnih večerov ter nastopov dramskih skupin — pa je dala prijeten ton prizadevanju za mlado slovensko kulturo. Kakor smo lahko izvedeli, bo teh prireditev mladih iz leta v leto več. Prireditelji bodo poskušali pobudo in nastope na teh prireditvah za mlade izročiti mladim samim. S tem bo dosegel Mladinski teden svoj namen. S tem pa bo tudi pridobil na pomenu, saj bo v mladih vzbudil lastno aktivnost pri oblikovanju kulturne podobe mladega Slovenca. (aj)

glasba

Glasba. Vsakomur zazveni beseda v drugačni oktavi.

Nekdo si predstavlja resno glasbo, drugi jazz, tretji glasbo za ples. Malokdo pa ve, kje je konec eni in kje se začne druga glasba.

Res je iz leta v leto več ljubiteljev jazza in zabavne glasbe. So pa tudi takšni, ki si najdejo posebno zvrst, jo vzljubijo, potem pa v imenu svoje zvrsti glasbe zametujejo vse ostale.

Tečaj ne moremo več govoriti o ljubiteljih glasbe, ampak o ljudeh, ki so pripravljene žrtvovati karkoli, samo da bi lahko slišali priljubljenega pevca v popularni operni ariji itd.

Nastopijo težave, ki ovirajo razumevanje glasbe v celoti.

Naenkrat lahko poslušamo le eno glasbeno zvrst. Učeno rečeno: smo sposobni dojemati le eno valovanje, medtem ko ostalih valovanj naš sprejemnik ne zaznava.

Kakor nekateri ljubitelji trobent ne priznavajo ostalih instrumentov, tako se poznavalci opernih arij zgroze ob misli, da bi morali priznati jazz za polnovejavno glasbeno zvrst. Pristaši moderne glasbe za ples in sodernih popevk se začno spraševati, le čemu resna glasba.

Brez stalnega primerjanja različnih glasbenih zvrsti ne moremo razumeti ne ene in ne druge. Razdelitev med posameznimi načini glasbenega izražanja je potrebno napraviti zato, da lahko vemo, po kateri poti gre kakšna glasbena zvrst, kaj pomeni in kaj zahteva.

Zaradi enostranskosti je ljubitelj glasbe pred vprašanjem, čemu bi se moral ogreti razen za »svojo« zvrst tudi za vse ostale. Zato najde prav malo skupnih točk z njemu priljubljenim tipom glasbe. Vse ostalo je zanj nesmiselno, pa tudi težko razumljivo. Če to prilagodimo našemu primeru — ljubitelji zabavne glasbe, ki jih je mogoče več kot ljubiteljev resne glasbe, jemljejo celovito glasbo kot nekaj težkega, praktično neuporabnega.

Nasprotno pa marsikateri ljubitelj resne glasbe popolnoma enostransko odklanja plesno in moderno zabavno glasbo zato, ker se mu zdi preprosta, banalna in poceni.

Ni mu všeč, ker ne ve, zakaj naj bi mu ugajala. Resna glasba ni odvisna od okusa poslušalcev in gre zato svojo pot. Zgleduje se po novih vzorih in z njimi dopolnjuje stare, saj se noče ponavljati. Zabavna glasba jih sprejema in z njimi ravna iznajdljivo, ko jih postopoma obrne v svoj prid.

Mnogo bi lahko pisali o vseh glasbenih zvrsteh. Vsaka najde svoje opravičilo in svojo utemeljitev, še posebno zato, ker ni nujno vse po vrsti zavreči, kajti kot glasbo lahko sprejememo marsikaj.

H. VAJGANTOVA

(Glasbena mladina Ostrave, CSSR)

poslušanje glasbe in še kaj

Če bi sodili po dejstvu, da je danes skoraj v vsaki družini radioaparati ali televizor, pa še včasih gramofon ali magnetofon, bi lahko rekli, da smo danes obdani, dobesedno prežeti z glasbo. Razmere za glasbo pa danes vseeno niso tako rožnate, kot se vidi na prvi pogled. Takoj na začetku našega razmišljanja je prav, da si zastavimo ključno vprašanje: ali je pomen glasbe (v mislih imam seveda samo tako imenovano resno glasbo!) v zadnjih štiridesetih letih raste sorazmerno z modernimi občili, kot sta to radio in televizija, oziroma z modernimi slušnimi pripomočki kot gramofon in magnetofon? — Ali še drugače zastavljeno: z radiom, ki je skoraj v vsaki družini, je glasbena zakladnica dostopna vsakomur — ali res vsakdo tudi vanjo sega? Kakšna je torej funkcija glasbe in kako jo cenimo v našem vsakdanjem življenju — ali je res oboje sorazmerno vsem neverjetnim tehničnim možnostim, ko s pritiskom na gumb pričaramo pred poslušalca katerokoli glasbo?

V mnogih družinah, bralci bodo zanesljivo sami poznali takšne primere, je radio odprt od ranega jutra do poznega večera. In tako se pred temi »pozornimi« poslušalci in glasbe željnimi ljudmi zvrstijo — recimo — oddaja za dobro jutro, poročila, vremenska napoved, glasbena matineja slovenskih skladb, (medtem je nekaj članov družine odšlo v službo in v šolo — gospodinja pa ob veselih zvokih veselo pospravlja, pripravlja kuho, vrnila se je tudi že z jutranjega nakupa...), radio nato za veselo kuho oddaja dopoldanske popevke, nato so kmetijski nasveti, pa oddaja Nimaš prednosti, pa nekaj simfonične glasbe — poročila, zabavna glasba pod drugim geslom, kosilo je bilo tačas že skuhano, ker so se člani družine tudi že vrnili in ob zvokih glasbe veselo obedovali, prebavljali, ob zvokih glasbe si poglavar družine privoščiti nekaj poslužbenega spanca, gospodinja ob veselih zvokih veselo pomiva posodo, otroci pa se ob istih zvokih veselo učijo za naslednji šolski dan....

Opisana družinska idila se ob veselih in resnih zvokih, ob jazzu, popevkah, simfonijah, kakor pač kane, nadaljuje pozno v noč. Gotovo boste sodili, da je takšna družina vzorno sodobna, ker pač ceni in stoddostno izkorišča pridobitve našega časa. Mislim, da ni treba posebej poudarjati, da takšne družine še posebej cenijo njihovi sosedi. Skozi tanke stene in stropne modernih stanovanj bi človek slišal

travo rasti in tako tudi sosedje uživajo pestro paleto radijskega sporeda (celo zastonj!), zato so radio odpovedali, otrokom pa celo ni treba hoditi v glasbeno šolo, saj uživajo spet (zastonj!) pri svojih »muzikalnih« sosedih glasbeno vzgojo kar doma.

V isto kategorijo »ljubiteljev glasbe«, kamor smo kot najizrazitejši primer najprej uvrstili našo »muzikalno« družino, bi uvrstili lahko še mnogo ljudi, ki se pravzaprav med seboj le malo razlikujejo. Eni, na primer, ne prestando navijajo gramofon, drugi imajo v takšne namene magnetofon — vsem skupaj pa služi katerakoli glasba (navadno pa vseene le jazz ali popevke) samo za zvočno kuliso vsakdanjim življenjskim opravkom. O kvarnem vplivu vsemogočega hrupa in truščja na naše živce imajo zdravniki svoje neovrgljive mnenje — za čuda malo pa se tega zavedajo vsi privrženci tovrstnega poslušanja glasbe. Po najizrazitejših ali najpogostejših predstavnikih bi ga lahko imenovali »gospodinjsko«. Naj mi gospodinja oprostite. Na moč sicer cenim njihove zasluge za nemoten in reden potek našega vsakdanjega življenja, vseeno pa si ne morem dobro predstavljati pometanja, združenega s popolnim uživanjem, recimo, kake Mozartove simfonije.

Ob vsem tem bi se sicer našli navidezni ugovori. Prastara je človekova potreba po glasbi ravno ob delu. Nekateri muzikologi sploh povezujejo nastanek glasbe z delom in njegovim ritmom. Premnoge ljudske pesmi so nastale kot nekakšne delovne pesmi ob nekaterih skupinskih kmečkih opravilih — vendar ne smemo pozabiti, da je ob takih priložnostih človek spontano aktivno muzical. S pesmijo, ki jo je sam zapel, si je sicer ustvarjal neko delovno vzdušje, prezreti pa ne moremo njegovega aktivnega sodelovanja. Pesem mu ni oia zvočna kulisa, pričarana s kakšnim mehničnim posrednikom.

In če rečemo kulisa (več ali manj hrupna), potem se je v vsem pasivnem dojemanju navadimo. Ravno vsa slaba stran »gospodinjskega« poslušanja glasbe je v skrajni pasivizaciji in navajenosti. Glasbo — vseeno, kakšno — smatramo za neko vrednoto. Če jo uživamo preveč, otopimo. Ne moremo je torej več vrednotiti in tako nam je postala samo zvočna kulisa in nič več.

A. LAJOVIC

(Se nadaljuje)

**pred-
stavljamo
vam**

trio lorenz

Zivijo med nami. Včasih ima kdo od njih v roki instrument, drugi prenaša note, tretji lepake za koncert. Potem je koncert. Pridejo na oder, Tomaž z violino, Matija z violončelom, za klavir sede Primož in začno igrati. To počno že petnajst let. Vedno pa ostaja za njihovim igranjem doživetje zrelega muziciranja mladih v klavirskem triu. Najprej je bilo njihovo nastopanje pregled skupnega dela bratov Lorenz v šolskih okvirih, kasneje pa si je izoblikovala ta komorna skupina sloves devršenih izvajalcev. To je dokazala tudi na zadnjem nastopu v Ljubljani in to že leta dokazuje po skoraj vseh slovenskih odrih.

V svet glasbe jih je pripeljal oče, ki se je amatersko udeleževal kot violinist in pianist. Potem so se bratje Lorenz pred

sedemnajstimi leti vpisali v glasbeno solo. Po dveh letih študija na posameznih instrumentih so pričeli misliti na nastanek ansambla. Odtlej igrajo skupaj neprekinjeno, nastopajo doma in v tujini. Bili so že v Salzburgu, na Dunaju, v Berlinu, Darmstadtu, Bayreuthu, Toursu, Neaplju, Rimu, Bruslju in drugod. Vsa mesta so pomembna glasbena središča, zato je tudi nastop na njihovih koncertnih odrih čast za izvajalce.

Ker ni glasbe brez vodstva pri študiju, je pomemben tudi stik z glasbenim pedagogom. Najprej je ansambel vodil pri delu prof. Matija Tercelj, nato pa prof. Leon Pfeifer (na Akademiji za glasbo). Mojster Guido Agoste je sprejel ansambel na izpopolnjevanje na rimskem konservatoriju Sv. Cecilije v sezoni 1967/68. Med študijem v Italiji se je trio predstavil gledalcem italijanske televizije in poslušalcem rimskega radia.

Bratje Lorenz so dobili številna priznanja. Na Akademiji za glasbo v Ljubljani so leta 1966 prejeli Prešernovo nagrado, že leta 1960 pa so osvojili prvo mesto na zagrebškem tekmovanju komornih ansamblov.

Repertoar tria Lorenz je velik. Obsega dela klasičnih mojstrov Haydna, Mozarta in Beehovna, velikanov romantike Brahmsa, Mendelssohna, Schuberta, Dvořaka, Smetane, impresionistov Turine in Ravela, dela Martinuja, Šostakoviča in tudi najmodernejša dela, napisana za klavirski trio. Omembe vredno je to, da je nekaj slovenskih skladateljev napisalo svoja dela posebej za trio Lorenz.

Trio Lorenz igra ves repertoar na pamet, kar je pri takšnih ansamblih redkost. Omeniti je treba tudi to, da je trio Lorenz posnel za ljubljanski radio vsa dela slovenske literature za to zasedbo.

Bratje že vrsto let sodelujejo z Glasbeno mladino Hrvatske in Srbije. Zato so za gibanje nastopali v Pulju, na Reki, v Varaždinu, Subotici, Somboru, Beogradu, Nišu, Aleksincu, Novem Sadu in drugod. Na svojih koncertih so si nabrali vrsto prijateljev, ki so navdušeni nad takšnimi interpretacijami komorne-resne glasbe.

Tudi slovenski mladi poslušalci so že mnogokrat lahko slišali klavirski trio, ki je danes kar pojem slovenskega komornega muziciranja. Nastopili so že v skoraj vseh slovenskih krajih, kjer imajo koncertni klavir. Zato bo sodelovanju na koncertih Glasbene mladine Slovenije še naprej neprekinjen stik s slovenskimi mladimi ljubitelji glasbe.

Malokdo si izbere za cilj delovanje na nič kaj donosnem polju komorne glasbe. Zato je takšen življenjski cilj bratov Lorenz redka odločitev in posredovanje lepot resne glasbe pogumno dejanje. Pogostejši nastopi mladih umetnikov pred mladimi poslušalci pa so vendarle najvišja oblika pogovora mladih med seboj. R.

marina horak

Pianistka in čembalistka Marina Horak je med najmlajšimi umetnicami na Slovenskem, ki so si utrle pot na koncertni oder. Leta 1964 je diplomirala na ljubljanski Akademiji za glasbo, študij pa je nadaljevala na »Staatliche Hochschule für Musik« v Münchnu (klavir in čembalo) pri profesorjih Eriku Then-Berghu in Oscarju Koebelu za klavir, za čembalo pa pri Hedwigi Bilgramovi. Opravila je vse izpite.

Od jeseni 1968, leta pa do zdaj je na izpopolnjevanju v Parizu pri Liviji Rev, Yvonne Lefebure, Germaine Mounier in Nadji Boulanger za klavir, za čembalo pa pri Hugette Dreyfus. Junija 1969 je prejela »Diplome en virtuosité« na Schola Cantorum za igro na čembalu.

Marina Horakova je začela koncertirati razmeroma zgodaj. Kakor na ljubljanski srednji glasbeni šoli, kjer se je izkazala kot pianistka, tako tudi pozneje na Akademiji za glasbo kot študentka tega našega zavoda. Nastopila je tudi na festivalih v Beogradu in v Zagrebu. Od leta 1964 se koncertno udeležuje v Jugoslaviji (v Ljubljani, Kranju, Kopru, Celju, Beogradu, Novem Sadu, Somboru, Smederevu, Kragujevcu, Skopju) pa tudi v Nemčiji (München, Darmstadt, Travemünde), v Švici (Bern, Huttwil), v Italiji (Trst, Gorica), v Belgiji (Bruselj) in v Franciji (Pariz, Royumont).

Za svoje glasbeno udeleževanje je prejela mnoge nagrade. Tako Prešernovo nagrado za diplomski recital v Ljubljani, drugo nagrado JRTV za enega izmed najboljših posnetkov sodobne jugoslovanske glasbe v letu 1967. Prejela je tudi tretjo nagrado na mednarodnem tekmovanju »Claude Debussy« v Saint Germain-en-Laye v Franciji leta 1969. Prejela je tudi drugo nagrado na tekmovanju mladih jugoslovanskih umetnikov v Zagrebu v oktobru 1969, medtem ko prve niso podelili.

Marina Horakova je nastopila pred nedavnim na klavirskem recitalu v Ljubljani. Za svoje izvajanje je prejela ugodno oceno kritike.

